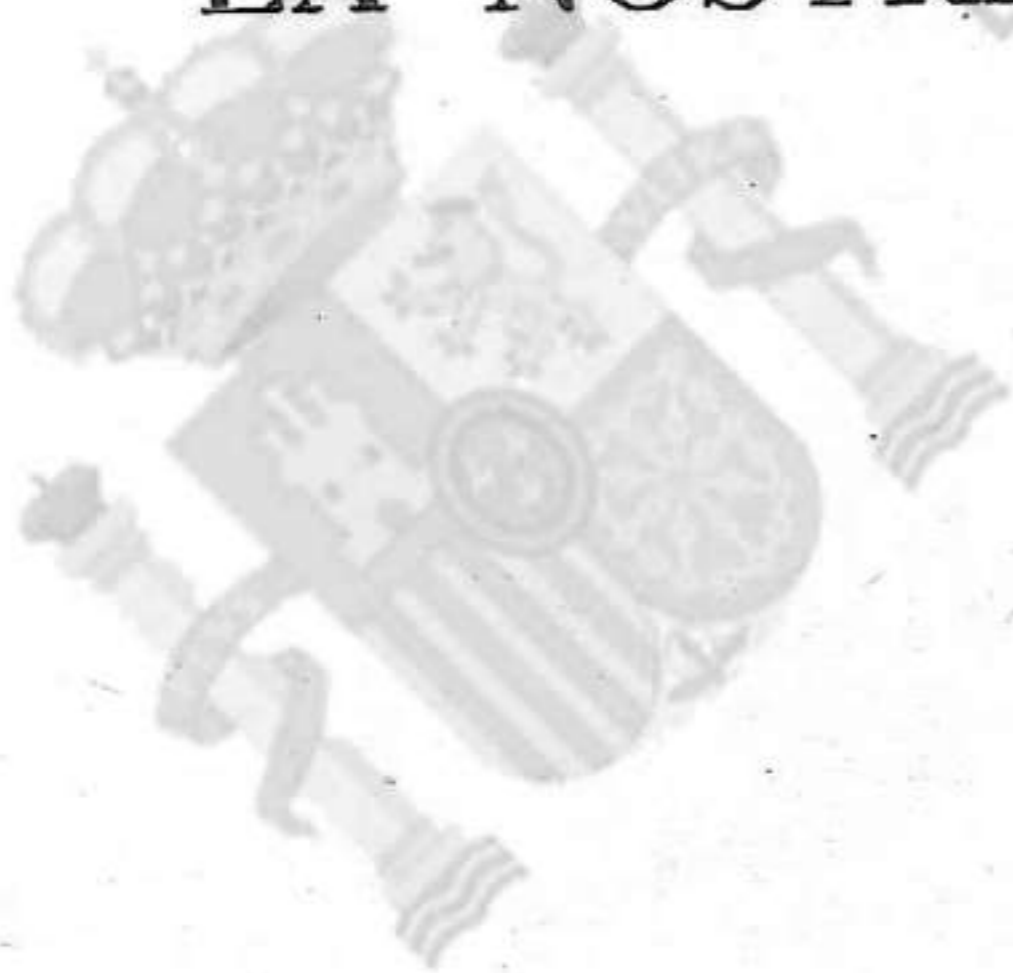

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

MALLORCA

ANY IV

1931

MINISTERIO
DE CULTURA

Í N D E X

EDITORIALS

	Pàgs.
La Biblioteca Municipal	I
El mercat de la plaça de l'Olivar.	41
Per la dignificació de la política	81
Davant la Història	121
Els enemics de la República	161
El Decret de bilingüisme	162
El dret dels pobles a la llibertat	201
Després de l'Assemblea	241
Les concessions a la Ciutat	305
El problema escolar a Palma	353
Estudis Baleàrics	393
Teatre Mallorquí	433

P O E S I A

<i>Carner, Josep</i>	—Casament per novembre	395
	<i>Colom, Guillem</i>	—Carrers solitaris
<i>Forteza, Bartomeu</i>	—Interior	89
	<i>Forteza, Miquel</i>	—Balada (trad. de Camil Reybaud)
<i>Gassol, Ventura</i>	—La llegenda de Tannhäuser.	213
	<i>Maseras, Alfons</i>	—Brisa marina (trad. de Stéphane Mallarmé)
<i>Mayol, Maria</i>	—Cançó de la rosa	48
	<i>O. S.</i>	—La cabreta (trad. d'Emília Bernal)
<i>Pons, Antoni</i>	—La manta negra (trad. d'Emília Bernal).	310
	<i>Pons i Marquès, Joan</i>	—Amor (trad. d'Emília Bernal)
<i>Ramis d'Ayreflor, Joan</i>	—Tardor	442
	<i>Salvà, Maria-Antònia</i>	—El darrer hivern (trad. d'Emília Bernal).
	—Per fi (trad. d'Emília Bernal)	311
	—Paràbola de la terra i el vent (trad. d'Emília Bernal)	312
	—Obra del menyspreu del món (trans. de Francesc d'Olesa).	257
	—En què pensaven els dos cavallers dins el bosc (trad. de Víctor Hugo)	225
	—La nit (trad. d'E. Verhaeren)	227
	—Brindis (trad. de G. Parini).	228
	—Esguard dins una mansarda (trad. de Víctor Hugo)	325
	—Vent de març	20
	—La rosa dins la neu.	163
	—Idilli	435

PROSA

	Pàgs.

—Avantprojecte d'Estatut de les Illes Balears	204
—Projecte d'Estatut Autonòmic de Mallorca i Eivissa	244
—Entorn de l'Estatut	254
—Consells a un jove pintor desconegut.	437
—Un pagès felanitxer a la Creuada valenciano-mallorquina de 1397-1399	378
—Entorn de l'Ortografia	407
—El primer rossinyol.	230
—Emília Bernal a Mallorca	403
—Visites a Pau Picasso	21
—D'Educació	54
—Jaume i Frederic.	132
—L'hora intel·lectual	214
—Les idees centrals de "La Decadència d'Occident" de Spengler	3
—Cal alliberar-se de tot esperit acadèmic (trad. de Le Corbusier)	409
—Vapor, Electricitat, Gasolina	373
—Cartes vuitcentistes (de Joan Palou i Coll)	83
—Entorn de l'Ortografia	405
—Intermedi cinematogràfic (trad. de Georges Duhamel).	369
—Mateu Obrador Bennàsser	365
—Biblioteques	49 i 143
—La llibertat de l'idioma.	357
—Vides anònimes	44
—Dues roses	123
—L'aventura d'En Piu.	313
—Maria-Rosa	333
—Aristotelisme i Scotisme.	217
—Mahatma Gandhi	90 i 165
—La Lluita contra la Follia, V.	443
—Els ideals	130
—De com al rinoceró no li cau bé la pell pell (trad. de R. Kipling).	284
—L'elefantó (trad. de R. Kipling).	397

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

Crònica Pàgines 25, 62, 106, 148, 178, 232, 287, 381, 417, 458

ELS LLIBRES

	Pàgs.
Apuleu, <i>Les Metamorfosis</i> , per R. R. T.	64
"Associació per la Cultura de Mallorca", <i>Almanac de les Lletres</i> , per R. R. T.	28

	Pàgs.
Aulus Gelli, <i>Les nits àtiques</i> , per R. R. T.	233
Barnils, Dr. P., <i>Defectes del parlar</i> , per R. R. T.	66
Bru d'Igualada, P., <i>Fonts d'alegria</i> , per R. R. T.	421
Busquets, Jaume, <i>Curs Pràctic d'Ortografia i Elements de Gramàtica</i> , per E. P.	383
Capdevila, Carles, <i>L'amor retrobat</i> , per R. R. T.	184
Català, Víctor, <i>Contrallums</i> , per R. R. T.	108
Darder Pericás, Bartolomé, <i>Investigación de Aguas subterráneas para usos agrícolas</i> , per A. C.	418
Deledda, Grazia, <i>Ànimes honrades</i> , per R. R. T.	344
Dhey, <i>Mort de dama</i> , per A. S. R.	183
Diderot, <i>La paradoxa del comediant</i> , per R. R. T.	108
Fàbregas, Joan P., <i>A través del pròxim Orient</i> , per R. R. T.	65
Folch i Torres, Manuel, <i>Encens i mirra</i> , per R. R. T.	65
Forteza, Guillem, <i>Pel ressorgiment polític de Mallorca</i> , per R. R. T.	151
Fuset Tubià, Dr. José, <i>Diccionario Tecnológico de Biología</i> , per M. M. i A.	462
Louys, Pierre, <i>Afrodita</i> , per R. R. T.	233
Macabich Llobet, Isidoro, <i>Nuevos Versos</i> , per E. S. R.	459
Maragall, Joan, <i>Por el alma de Cataluña</i> , per R. R. T.	185
— <i>Traduccions de Goethe</i> , per R. R. T.	294
— <i>Epistolari II</i> , per R. R. T.	420
Maseras, Alfons, <i>Francesc Macià</i> , per R. R. T.	345
— <i>El retorn</i> , per R. R. T.	420
Massutí Alzamora, Miguel, <i>El plancton de la Bahía de Palma de Mallorca en 1929</i> , per F. de S. A.	150
Millàs-Raurell, <i>Tela de Somnis</i> , per R. R. T.	295
Mínguez, Joan, <i>Magda la generosa</i> , per R. R. T.	342
Miracle, Josep, <i>Vides inútils</i> , per R. R. T.	28
Mistral, <i>Memòries i Contarelles</i> , per Maria-Antònia Salvà.	291
Moll, Francesc de B., <i>Ortografia Mallorquina</i> , per J. B.	342
Mulet i Sans, Gabriel, <i>Solitaris</i> , per R. R. T.	418
Navarro, Francisco de P., <i>Régimen térmico de la Bahía de Palma de Mallorca en 1929</i> , per F. de S. A.	150
Navarro, Francisco de P. y Frutos A. Gila, <i>La salinidad del agua de la Bahía de Palma de Mallorca en 1929 etc.</i> , per F. de S. A.	150
Ovidi Nasó, P., <i>Les Metamòrfosis</i> , per R. R. T.	64
Planes, Josep M. ^a , <i>Nits de Barcelona</i> , per R. R. T.	343
Pons, Antoni, <i>Dos Estatuts del Govern de Mallorca</i> , per R. R. T.	419
Plutarc, <i>Vides paralelles</i> , per R. R. T.	186
Pujols, Francesc, <i>La solució Cambó</i> , per R. R. T.	295
Riber, Llorenç, <i>Poesies</i> , per R. R. T.	293
Riccardi, Riccardo, <i>Viaggio a Maiorca</i> , per E. P.	461
Roig i Raventós, Josep, <i>Montnegre</i> , per R. R. T.	109
— <i>Esbarzer</i> , per R. R. T.	185
Sagarra, Ferran de, <i>Catalunya en 1640</i> , per R. R. T.	344
Serra Hunter, Dr. Jaume, <i>Filosofia i cultura</i> , per R. R. T.	29
Verdaguer, Mario, <i>La mujer de los cuatro fantasmas</i> , per E. S. R.	460
Verdaguer, Joaquín, <i>El arte de fumar en pipa</i> , per E. P.	293

LES ARTS

EXPOSICIONS

Benítez de Avila, María, per B. B. C.	463
Exposició colectiva, per B. B. C.	385
Fuster, Joan, per B. B. C.	424
Gras, Francesc, per B. B. C.	190

	Pàgs.
Hecht, Joseph, per B. B. C.	234
Puget-Tarrés Palau-Tur de Montís, per B. B. C.	190
Saló de Tardor, per B. B. C.	423
Schneider-Kainer, Lene-Lear, per B. B. C.	463

CONCERTS

Agrupació Coral de Música Antiga, per E. P.	464
Arrau, Claudio, per E. P.	464
Casadesús, Robert, per E. P.	153
Casals, Pau—Miecio Horszowski, per E. P.	189
Dorfman, Ania, per E. P.	384
Friedman, Ignaz, per E. P.	31
Orquestra Pau Casals, per E. P.	187
Porta, Dolors	464
Quartet Belga amb piano, per E. P.	71
Quartet de Budapest, per E. P.	153
Thomàs, Joan M. ^a —Quartet vocal de càmera, per E. P.	32

ÒPERA

“Boris Godunov”, per E. P.	69
“Khovantxina”, per E. P.	69
“Snegurotxka”, per E. P.	70

TEATRE

“La Santa Pageda”.	33
----------------------------	----

RECULLS DE FORA

Pàgines 34, 72, 110, 155, 192, 235, 297, 346, 386, 425, 466

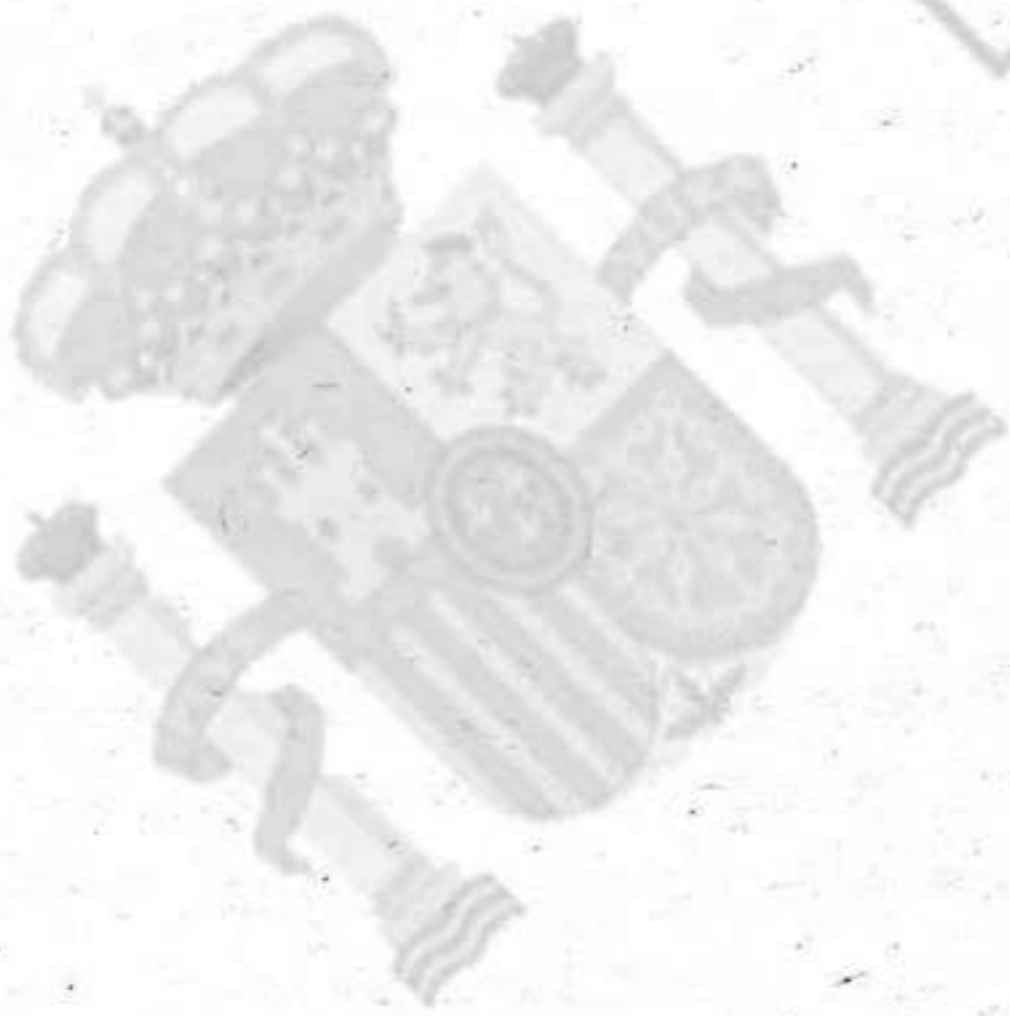
NOTICIARI

Pàgines 36, 75, 116, 158, 195, 238, 299, 350, 390, 429, 470

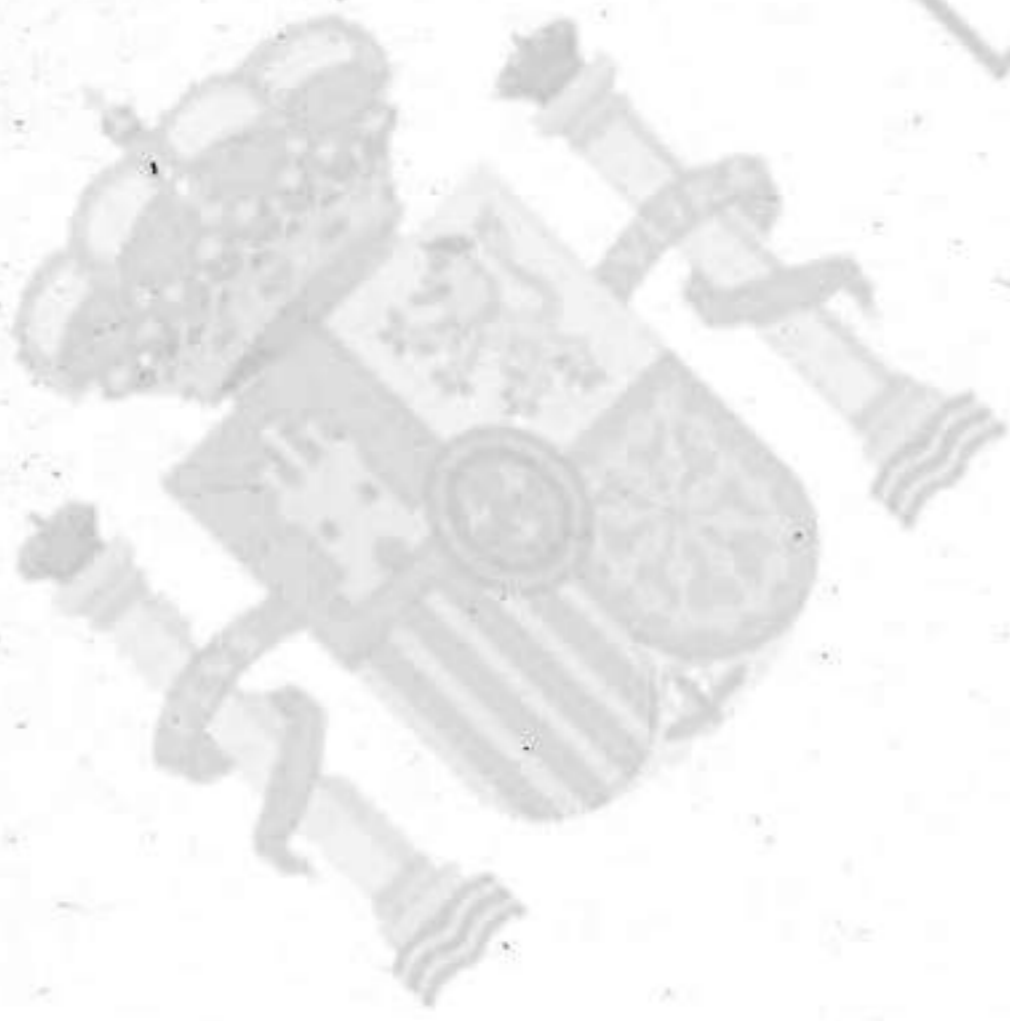
RESUM DE L'ANY 1931, per E. S.

Pàgina 472

MINISTERIO
DE CULTURA

MINISTERIO
DE CULTURA

LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

LA BIBLIOTECA MUNICIPAL

Fa ja bastants anys que l'Ajuntament té depositats nombrosos volums de deixes particulars, entre elles les de Villalonga i Llabrés. Però la fatal inèrcia, o més vulgarment la desídia, ha fet que no s'habilitàs el local, i que no es comprassin uns pupitres, uns llums, uns gravats per les parets, a fi que els veïns d'aquesta capital de l'illa de la calma, i en especial la massa obrera, poguessin aprofitar-se'n.

No sabem les dificultats intestines que hi pugui haver, però creim que, en tot cas, seran de poca importància. Hi ha una quantitat de llibres—com l'infern de la biblioteca Villalonga—de caràcter eròtic, que nosaltres, d'esperit ampli, que hem estat combatuts pels sectarismes, no posaríem a l'abast del primer que arribi. A la Biblioteca Nacional de Madrid, certa casta de llibres es donen sols als estudiosos o erudits, i aquest creim que hauria d'ésser el criteri que en la nostra "Biblioteca Municipal" hauria de regnar. Però novel·les amenes, narracions, obres d'història, de ciència, manuals, etc., s'haurien d'entregar sense cap trava, just omplint una papereta amb el títol del llibre i el nom del lector.

El batlle actual segurament trobaria mitjans per portar a terme la instal·lació.

Creim, però, que l'Ajuntament no s'ha de limitar a instal·lar i

catalogar els volums que té en propietat o depòsit; no s'ha d'aconhortar amb això, sinó que deu consignar cada any als presuposts una quantitat suficient per anar adquirint llibres de certa necessitat, com també els d'autors mallorquins, cosa aquesta darrera que ja es realitza.

Bé està que l'Ajuntament empedri carrers i faci mercats i clavegueres, però no deu descurar el ram de la instrucció en el que es refereix a escoles, biblioteques, premis, beques, etc.

Repetim que els obstacles, si n'hi ha, ens semblen fàcils de salvar.

Tothom que té iniciatives, per minses que sien, troba entrebancs dels que són partidaris incondicionals de l'adagi ben mallorquí així ho hem trobat, així ho deixarem i de l'altre no toques, no mogues. Aquesta fraseologia popular ens sembla denigrant, i nosaltres no ens hi podem adscriure. D'altres entrebanquen per evitar un èxit personal. Política de llogaret, sense altura de mires, com si la millora es fes per a l'iniciador i no per a tots.

El municipi, una vegada implantades o aplicades les seves autonomies, anirà cobrant més importància, però fins i tot dins l'estat confusionari o semilegal d'ara, creim que pot satisfer, entre altres, la necessitat apuntada.

Les idees centrals de “La Decadència d’Occident” de Spengler (1)

EL costum de demanar benevolència al començ de les conferències, és en el cas present més obligat. He de demanar excusa doblement per la conferència i pel tema triat, tan superior a les meves forces. Em justifica el desig de contribuir a les tasques de la naixent “Joventut Escolar” i a les que ja tenen un honor històric de l’“Associació per la Cultura de Mallorca”. Sens afalagar els joves d’avui, diré sincerament que em semblen millors que els estudiants de batxillerat del meu temps, mancats d’ideal i de tota preocupació anímica, llevat d’una migrada minoria.

Els que començarem a preocupar-nos d’abans d’esclatar la guerra europea pel nostre idioma, per la literatura catalana i pels desitjos autonòmics que tanta resistència trobaven a la nostra estimada Mallorca, tenim en el nostre *Haver*, per míser que sia, una cosa, i és l’haver hagut de bogar quasi sempre contra corrent; això potser no ens ha fet pessimistes, però sí un poc menys combatius; per això una avantguarda, unes forces de refresc són d’una importància notòria. Així els que amb En Miquel Ferrà, un dels primers i més significats, i els amics de l’“Associació” han lluitat per l’ideal, no assolit, però sí amb un ambient més favorable avui, o si voleu menys hostil, crec que foren contents de poder dir respecte a l’actual jovent aquells versos del Romancer castellà que Menéndez Pelayo citava referint-se a Menéndez Pidal:

“Si no vencí a reyes moros,
engendré quién los venciera”.

* * *

(1) Conferència llegida a l’“Associació per la Cultura de Mallorca” el dia 11 de desembre proppassat.

És impossible desenrotllar el tema amb gran transparència i hi haurà d'haver trossos de certa aridesa.

No serà el present treball, ni pot ésser-ho, una exposició completa de les idees del gran filòsof Spengler. No serà tampoc una cosa al meu gust; prou sap tota persona conscient que no pot aspirar més que a la *docta ignorància*. Tant com la idea del llibre de Spengler i el seu desenrotllament és important el caudal de documentació que fa que esdevengui una enciclopèdia del segle XX.

En publicar-se la traducció espanyola—a la qual me referiré ja que per dissort no puc llegir en l'original alemany—es va moure un terrabastaix; els escriptors de la premsa de Madrid publicaren copiosos articles i molts feien l'efecte de no conèixer l'obra i sols conjecturaven sobre el títol i les seves possibilitats. Avui, ja passats aquells dies en què generalment es combatia la tesi per aquells publicistes, tesi que no és catastròfica, però a la qual els qui desitgen una indefinida superació dels temps passats no es poden adherir, avui, dic, que s'ha format ja el pòsit de les idees com en una decantació química, no serà mal parlar d'aquesta obra que pot ésser equivocada, però així i tot tendria un mèrit extraordinari. Actuaré més que res en forma de rapsoda com els que després dels festins recitaven poemes antics, principalment dels fets de Troia. Idees originals meves seran ben poques i pens que no seria escaient que n'hi hagués gaire, ja que la figura spengleriana ens deixa tan empetitits que tota suficiència seria pueril.

Gairebé avui quasi tots els corrents del pensaments filosòfics són de fugir de la consciència abstracta i purament lògica i infondre'ls un sentit més ajustat a la vida. Així Max Scheler, així Bergson i altres. No és del tot una novetat, ja que el franciscà R. Bacon, pare de la física moderna i que presenta algunes similituds amb el nostre R. Lull, abandonava subtileses de paraules i encaminava el seu saber a la pràctica i a la naturalesa viva. Spengler no discorre tampoc per les regions purament metafísiques. I la tradició filosòfica catalana, Lluís Vives, Balmes, Torras i Bages, i el Dr. Turró en un camp oposat, és la del bon sentit que no perd mai de vista l'objectivitat. Estan un poc enfora, doncs, d'un Descartes i d'un Kant.

Ja sabeu que la Filosofia té per objectiu la facultat de conèixer la realitat profunda, les causes primeres i darreres de tot quant existeixi. És la ciència més elevada i n'és superació, ja que les altres estudien coses concretes i amb fins humans pràctics. Plató

la considerava un art, Aristòtil, inventor de la lògica, una ciència, concepte que ha prevalet. La vera poesia, per altra banda, no és allunyada d'allò que és filosòfic. Deia Goethe que no concebia una poesia que no fos filosòfica, com no concebia un art sense sensualitat; i cal donar a aquest mot un significat propi, no el de libidinositat, cada dia més en descrèdit dins la literatura.

Ortega i Gasset en el pròleg de la traducció de "La Decadència d'Occident" diu que "consideren fracassada i conclusa la cultura, els filisteus de totes les llengües i observàncies i s'inclinen compungits sobre el cadàver d'aquesta cultura que ells no han engendrat ni nodrit. La guerra mundial—que no ha estat tan mundial com es diu—sembla ésser el símptoma i a la vegada la causa de la defunció. La veritat és que no es comprèn com una guerra pot esfondrar la cultura. Allò a que més pot aspirar el bèl·lic succés és a suprimir les persones que creen o transmeten. Però la cultura mateixa resta sempre intacta de l'espasa i el plom. Ni es sospita de quina altra manera pugui sucumbir una cultura com no sia per pròpia detenció, deixant de produir nous pensaments i noves formes. Mentre la idea d'ahir sia corretgida per la d'avui no es podrà parlar de fracàs cultural".

Ortega creu la ciència d'aquest segle superior a la del segle passat. Més envant diu: "El llibre d'Oswald Spengler és sens disputa la peripècia intel·lectual més estrepitosa dels darrers anys. El primer tom es publicà en juny de 1918; en abril de 1922 s'havien venut a Alemanya 53.000 exemplars i a la mateixa data se n'imprimien 50.000 del segon tom. No hi ha dubte que influïren en tal fortuna l'ocasió i el títol. Alemanya, derrotada, sentia una transitòria depressió que el títol del llibre venia a acariciar, donant-li una espècie de consagració ideològica". Diu que malgrat això el llibre neix de profundes necessitats intel·lectuals i formula pensaments que glateixen en el si de la nostra època. Diu també que l'originalitat d'algunes idees de Spengler és dubtosa, però que ha adquirit sobre els temes el dret d'encuny, una mena de marca de fàbrica, diríem vulgarment.

Aquesta filosofia de la història té correspondència amb la física d'Einstein, la biologia d'Uxkùl, amb l'ètica, estètica, pura matemàtica d'ara. Diu Ortega que les ciències d'avui es caracteritzen per una autonomia de disciplines en contraposició a la mescladissa del segle XIX. No n'hi ha prou amb la història dels historiadors. Spengler creu descobrir la vera substància. El ver "objecte" històric en cultura,

Nombra Spengler fins a nou cultures que tenen una vida independent de les races que les porten. Són com a individus biològics apart, com a plantes i com elles tenen llur curs vital predeterminat. Atravessen la juvenesa i maduresa per a caure inexorablement en decrepitud. Ens trobam en el darrer estadi de la cultura occidental i d'aquí ve el títol del llibre.

La traducció espanyola mereix tota garantia. García Morente, ajudat pel mateix Ortega Gasset, l'emprengué amb tota ciència i probitat. I avisen que quan falta la claretat a la traducció és que no sobra en el text original.

Oswald Spengler creia que el seu llibre contenia la fórmula d'un pensament que una vegada comprès no podia ésser atacat. La veritat, segons ell, la troba el pensador en si mateix, és la seva essència reduïda a paraules; la labor filosòfica professional és supèrflua i sols serveix per allargar les bibliografies. I reconeix que en la veritat seva han influït les seves condicions, com també reconeix que l'obra, madurada abans de la guerra, pot tenir defectes.

Es tracta d'una nova visió de la història i d'una filosofia del fat o destí, la primera que s'ha fet. Empra un llenguatge d'imatges sensibles i exposa les relacions entre les coses, en lloc d'emprar purs conceptes que era el que s'estilava.

Demuestra i declara gran veneració per Goethe i diu que per comprendre el món s'ha d'estar a la seva altura. Qui no es deixi entabanar pels conceptes, ve a dir, no tindrà la sensació que la seva tesi sia pessimista. Dos esperits, als quals quasi ho deu tot, són Goethe i Nietzsche; del primer n'és el mètode i del segon els problemes. Diu que ha convertit en visió panoràmica el que en aquells pensadors era perspectiva fugaç.

Fa una filosofia de la història, però també un comentari profund de la nostra època. La fase de decadència, segons Spengler, comprèn varis segles i ara ens trobam al començament. Ve a ésser una filosofia del nostre temps. El llibre apar tendenciós de patriotisme germànic, ja que enlaira tot allò que de retop enlaira Alemanya.

Donat la poca extensió que es pot abarcar en una conferència ens fixarem sols en les coses de més relleu. La *Introducció* és molt notable i és una síntesi del conjunt semblantment als drames wagnerians que a l'obertura hi són condensats tots els temes musicals. Consta la traducció de quatre volums i conté les matèries següents:

Primer tom: El sentit dels números.—El problema de la història universal.—Macrocosmos o conjunt de símbols de l'ànima.

Segon tom: Música i Arts plàstiques.—La idea de l'ànima i el sentiment de la vida.—La física fàustica i la física apollínea.

Tercer tom: Perspectiva de la història universal.—Origen i paisatge.—Ciutats i pobles.

Quart tom: Problemes de la cultura aràbiga (donant a aquest mot una gran extensió).—L'Estat.—El món de les formes econòmiques.

Segons Spengler, és el primer intent de preveure la història, el destí d'una cultura, la d'Amèrica i d'Europa occidental. Estudia els corresponents de l'esperit en les diverses cultures, llur naixement, creixença, descens de la potència creadora i esgotament de possibilitats. En la seva terminologia són freqüents els termes: Vigília, sentiment còsmic, i sobretot el fàustic o sia modern en oposició a l'apollini de la cultura grega.

Es formula la pregunta, ja plantejada per altres: ¿Té una lògica la història? ¿Es presenta amb una configuració que permeti deduir conclusions? ¿És possible descobrir en la vida els estadis per què ha de passar, i un ordre sens excepció? Enclou la història en el món orgànic. Per saber si la cultura occidental decau hem de començar per escatir el que és la cultura, les seves influències, relacions, etc. I fins a quin punt tots els ingredients de la història i de la cultura són símbols, i cercar-ne la interpretació. La novetat d'aquestes idees no es pot negar.

Estudia les lleis que regeixen el món de la cultura com a lleis matemàtiques i estableix analogies. Aquesta paraula, analogia, és importantíssima en la filosofia de Spengler, ja que vol fer comparances d'unes cultures amb altres i així arribar a conclusions sobre l'actual i el que ha de venir. Si no fos irreverència diria que és un endevinador, però no per instint, sinó científicament.

El nombre de formes de la història és limitat: edats, èpoques, situacions i persones es repeteixen en forma típica. Així l'aparició de Napoleó correspon morfològicament a Alexandre el Gran. Així s'ha comparat Carthago a Anglaterra, els jacobins als romans, Florència a Atenes, el cristianisme al budisme, el cristià primitiu amb el socialista modern, els financers del temps de Cèsar amb els potentats ianquis.

L'Arqueologia mateixa és una expressió del sentiment que la història es repeteix. Certes comparances, però, objecta, poden venir

de capricis romàntics; manca, doncs, una tècnica de la comparació. Spengler cerca el mètode d'analogia de les diferents cultures en els graus distints d'evolució. Les comparances serviriem per manifestar l'estructura orgànica de la història.

Diu que s'han posat noms nous a fenomens antics; així per exemple al socialisme, impressionisme, etc., tots amb antecedents a l'antiguitat.

La tasca és ampla; és una filosofia nova, la de l'esdevenidor, si és que dels temps d'ara en pot brostar qualcuna. És una morfologia de la història universal, de l'univers com a història. Com es veu, l'empresa no pot ésser de més ambició; no sols es referirà a la naturalesa, sinó a totes les formes i moviments del món, en llur significació, fent un quadre de la vida, no del que s'ha produït, sinó del fet de produir-se. És un nou aspecte de la vida humana i si bé altres l'havien pressentida, ningú no havia gosat a precisar-la amb totes les conseqüències.

Distingeix el conjunt de formes del conjunt de lleis, imatge i símbol. No tracta dels fets político-espirituals, tal com es veuen a la claror del dia, per ordenar-los segons causa i efecte i perseguir la tendència aparent, fàcil de copsar per mitjans intel·lectualistes i que és un procediment que té semblança amb la física; sinó que vol desentranyar allò que tals fets signifiquen; això l'interessa més que la simple existència dels fets.

La història visible, diu, és expressió, signe, ànima feta forma. Hi ha afinitats morfològiques que enllacen íntimament totes les formes d'una cultura i diu que aquesta visió ningú no l'havia intentat encara.

Estableix relacions profundes, per exemple: entre l'alta matemàtica i el principi dinàstic de l'Estat en temps de Lluís XIV; entre la forma política de la ciutat (Polis) i la geometria euclidiana; entre la perspectiva de l'espai en la pintura d'occident i la superació de l'espai per ferrocarrils, telèfons i nous armaments; entre la música contrapuntística (la de Bach) i el sistema econòmic del crèdit. I a cada fet li dóna el seu símbol corresponent.

Com hem dit, l'actual coneixement històric pren els mètodes de la física. Els historiadors creuen—diu—que porten a terme una investigació històrica quan troben el nexa de causa i efecte. El saber per a Kant és saber matemàtic. I Schopenhauer que conserva quelcom de la filosofia kantiana, parla amb menyspreu de la història. Hi ha, diu Spengler, apart de causa i efecte o lògica de l'espai,

una necessitat del destí, una lògica del temps. Si la filosofia és escrita a la Natura en llengua matemàtica, ¿en quina llengua, es pregunta, és escrita la història? La matemàtica mena a una ordenació natural dels fenòmens; la cronologia i la idea del fat condueixen a una ordenació històrica. Si Hegel distingia com antitètics Naturalesa i Esperit, Spengler distingeix Naturalesa i Història com a formes que l'home observa.

Si ens preguntam el sentit de tota història cal resoldre la qüestió prèvia ¿Per què hi ha història? Sens dubte per tots, però té importància viure sota la impressió que la pròpia vida és un element d'un cicle vital molt ampli.

Nosaltres, observa, homes d'Occident, tenint com tenim un fort sentiment de les distàncies en el temps, ens és quasi impossible re- viure el temps d'Alexandre o de Cèsar.

El que per l'individu significa un dietari íntim, autobiografies, confessions (de St. Agustí, Rousseau), significa per l'ànima de cultures senceres la investigació històrica en el més ample sentit. En la consciència de l'home antic mancava el passat i futur com a perspectives creadores d'un cert ordre i el present que Goethe admirava tant en les manifestacions de la vida antiga (en la plàstica sobretot) omple aquesta vida amb una plenitud que ens és totalment desconeguda.

El present, per a l'antic, que té per símbol la columna dòrica, significa una negació del temps o de direcció. Aquí direm que de vegades Spengler afirma, no demostra; ell maneja les dades de la cultura i els dóna llur significació peculiar sens entretenir-se gaire en convèncer; suposa que els ben enterats assentiran al que diu, perquè, naturalment, s'ha documentat i reflexionat molt abans d'emetre un concepte així.

La nostra visió del món no és la mateixa de l'home antic que sols tenia present. El passat, període de segles i milenis té una direcció vers una meta. Això, aquesta diferència és la que dóna una color especial a les vides de l'antiguitat i l'occidental. Reparau que no es refereix en aquesta diferència a altres cultures diferents de la nostra, ja que poden existir avui pobles que no tinguin aquesta idea de passat i futur.

El cosmos pel grec era la imatge d'un univers que és, no que va essent (devenint).

L'home antic tenia calendaris, midava el temps per observació dels astres; però aquest sentiment d'eternitat o anul·lació del present

dels babilonis i egipcis no se'l va apropiari d'una manera íntima. Potser ho sentia algun ingeni, però no els estoics i aristotèlics.

Pericles comminà, per mitjans de lleis votades pel poble d'Atenes, a càstigs al que propagàs teories astronòmiques. Dóna Spengler a aquest acte el profund simbolisme de voler esborrar la consciència de llunyania. Així la història antiga, fins a les guerres mèdiques i posteriorment, és el producte d'una manera de pensar mítica.

Per manifestar l'oposició entre el sentit occidental i el sentit antic de la història bastarà dir que la història romana anterior a l'any 250, tal com la coneixen els romans del temps de Cèsar, és en la part principal una falsificació i allò que nosaltres sabem dels romans, ells ho ignoraven.

Mommsem, el gran historiador de l'antiguitat, ha formulat clarament el punt de vista europeu-occidental, quan alludint Tàcit anomena els historiadors antics «uns homes que diuen allò que mereixia callar-se i callen el que era necessari dir».

Una cultura ahistòrica, la índica del nirvana, no ha tengut sentit del temps. No tenen astronomia, ni calendari propis. Un mileni després de Buda (500 p. J. C.) fou quan apareix solament una narració de Ceilan. En forma anònima es presenta després la història, així com la filosofia índica. A Occident, al contrari, tot té fesomia, llibres i persones.

Així com l'home indi ho oblida tot, l'egipci no oblida res. L'ànima egípcia dotada excellentment per a la història, impulsada a l'infinit, va sentir el passat i futur. Quant al present, que s'identifica amb la consciència vigilant (termes molt spenglerians), li sembla com un límit estret entre dues incommensurables llunyanies.

La cultura índica és preocupació pel futur que es manifesta en els materials de construcció (granit, basalt), en documents tallats damunt pedra, en la seva organització administrativa, en la xarxa de canals d'irrigació. ¿On és, es demana Spengler—que sembla tenir una animadversió a la civilització dels grecs—, la ciutat grega que ha realitzat una sola obra considerable amb el pensament posat en les generacions de l'avenir? La mòmia egípcia, afegeix magistralment, és un símbol d'ordre màxim; s'eternitzava així els cossos dels morts. En contraposició es pot citar el procediment de cremació de cadàvers.

Existeix—continua—una relació estreta entre la manera d'interpretar el passat històric i la concepció de la mort. Els egipcis conserven documents antiquíssims; dels grecs anteriors a Solon no

en resta ni un any datat, ni un nom cert, mentre es coneixen els noms dels reis faraons i avui s'explora en llurs sepultures.

Hi veim un símbol de la voluntat de durar. I les piràmides en són també un exemple importantíssim.

Els egipcis i grecs ja coneixien la cremació de cadàvers.

Els grecs no donaven a la vida interior la importància que ha tengut després i així en l'ànima antiga no es veu res semblant a la concepció de Parsifal, Hamlet, Werther... En Plató notam a mancar la consciència d'una evolució de la seva pròpia doctrina. No hi ha un lligam que uneixi els punts de vista que adoptà en èpoques diferents.

En els començos de la història de l'esperit occidental trobam en la *Vita nuova* una investigació de la pròpia intimitat. Com era de contrari de l'antiguitat, és a dir, d'un present sense evolució, Goethe que no oblidà mai que les seves obres eren «trossos d'una gran confessió».

Destruïda Atenes pels perses, foren les velles obres d'art llençades—diu gràficament—a un femer, d'on nosaltres les anam treient, i no es vegé mai a l'Hèlada que ningú tengués mals-de-caps per les ruïnes amb objecte de descobrir fets històrics. Llegien Homer, però no se'ls va ocórrer d'excavar el pujol de Troia, on havien tengut lloc els fets d'armes de la Iliada. Els grecs volien mites, no història. En l'època hellenista s'havien perdut part de les obres d'Esquil i dels filòsofs d'abans de Sòcrates; en canvi, Petrarca ja colleccionava monedes, és a dir, sentia la història.

En els pobles occidentals, foren els alemanys els inventors del rellotge mecànic, símbol terrible del temps que s'esmuny depressa, en el qual podem veure l'expressió més formidable del sentit històric. Res d'això no passava a les ciutats antigues que no tenien semblant noció del temps. Fins a Pericles, l'hora del dia es jutjava per la longitud de l'ombra i sols des d'Aristòtil la paraula *hora* té la mateixa significança d'avui. Abans d'aquesta època, no hi havia una divisió exacta del temps diürn. Els rellotges d'aigua i de sol foren descoberts a Babilònia i a Egipte. Plató fou el primer que va introduir la clepsidra a Atenes i encara que més tard adoptassin el rellotge de sol era sense canviar el «sentiment antic de la vida».

Segueix Spengler mencionant diferències entre l'home antic i l'occidental d'avui. Es refereix a les matemàtiques i diu que les antigues eren estàtiques, com passa a la geometria euclidiana. Nosaltres, al revés, concebim les coses segons devenen i se comporten

i d'aquí la idea de *funció* en les noves matemàtiques. Això ha portat a la dinàmica, a la geometria analítica i al càlcul diferencial. Aquesta diferència se m'ocorr fer-la més entenedora comparant a un safareig la matemàtica antiga i a un riu la moderna.

De manera que estableix aquestes diferències: l'home antic sens noció del temps, ni de la història, estàtic, preocupat només del present i sense donar importància a la vida interior. L'home modern occidental amb caràcters oposats, amb sentit històric i del devenir, evolutiu, amb idea del passat i de l'esdevenir i amb vida interior.

Llavors es demana. ¿Què és història universal? Una representació ordenada del passat, un postulat interior, l'expressió d'un sentiment de la forma. Aquesta, *la forma de la història* és el que més preocupa el filòsof de "La Decadència d'Occident".

Edat antiga, mitjana, moderna. És aquest un esquema mesquí i mancat de sentit, la influència de qual divisió ens ha impedit comprendre el tros d'univers que des dels emperadors alemanys s'ha desplegat a l'Europa occidental.

Són molts que comparteixen aquest criteri de Spengler, creient tal classificació perjudicial i absurda. Entre ells N'Eugeni d'Ors ens parla sovint d'aquesta divisió arbitrària; també és ell qui diu que la Prehistòria hauria d'anomenar-se Protohistòria i que quan les civilitzacions han complit llur destí i s'han desplegat del tot, ve la Post-història.

La divisió en tres edats no és, segons Spengler, clara ni precisa, empetiteix l'escena històrica. El territori de l'Europa occidental, que és el que ha servit de base a aquesta divisió, es fa un pol immòbil, un punt particular d'una esfera que adoptam perquè és allà on vivim. És un sistema egocèntric de la història, barallat amb el rigor científic. És una vanitat, una il·lusió òptica que redueix milenis llunyans a una miniatura, mentre que els decenis més acostats, des del segle XVI i principalment des de Napoleó creixen com a fantasmes gegantescs. Sabem bé—diu—que si un núvol va molt alt camina més poc a poc que un de baix, però és sols apariència i que si veim el tren que va lentament de lluny, és un engany de la vista. Encar que no ho pos Spengler, podem dir que els qui han estudiat física ja saben que hi ha velocitat lineal i angular; si un radi de cercle gira, és clar que el punt més llunyà sembla que va més poc a poc que els acostats al centre. Així també veim que el ritme de les civilitzacions antigues era lent, perquè és més lluny de nosaltres.

Per a la cultura occidental es comprèn que l'existència d'Atenes, Florència, París, sia més important que una ciutat de la Xina. Però és lícit fundar així un esquema de la història universal? Seria donar la raó al xinès, diu irònicament, que fes una història universal en què les creuades, el Renaixement, Cèsar, Frederic el Gran quedassin sepultats per insignificants, i ho serien per ell ja que no varen influir en el seu país.

És en certa manera el sentit del relatiu que exposa aquí, referint-se a la història. Dins aquella divisió diu que no es poden encabir cultures com la d'Egipte i Babilònia.

Feim voltar les cultures al nostre entorn com Ptolomeu considerava que els astres giraven al volt de la Terra.

Si repassam algunes definicions, veurem que Herder diu que la història és educació del gènere humà. Kant, evolució del concepte de llibertat; Hegel, un desplegament de l'esperit universal. Com es veu aquests compartiments estancs de la història no tenen relació amb tals definicions.

Els historiadors fins ara ens presenten el curs en línia recta. Ningú no concep que les arts tenguin una vida delimitada, i ningú no comprèn que aquestes històries de conjunt no són sinó fenòmens particulars que no tenen res de comú entre ells. Aquesta idea explica la revolució que ha fet Spengler dins la història de les cultures que considera autòctones i amb forma orgànica, com una planta o un arbre, per exemple.

Quan es tracta de la història domina un optimisme trivial respecte al futur. Emmudeix llavors tota experiència i cadascú creu endevinar, mirant el present, els símptomes d'un magnífic progrés lineal, no perquè la ciència ho demostrï, sinó perquè així es desitja.

La humanitat, però, segons Spengler, no té una fi, una idea, un pla, com no en tenen les papallones o les orquídees.

En lloc d'una monòtona imatge d'una història universal en línia recta hi veu l'autor múltiples cultures que floreixen amb vigor en el si de la terra mare, ja que per cada cultura hi correspon un territori i una gent determinada. Aquesta idea darrera és sostinguda pel pensador Waldo Frank, a més de Spengler. Cada cultura imprimeix a la seva matèria, que és l'home, la seva forma pròpia; cadascuna té la seva pròpia idea, les seves pròpies passions, la seva pròpia vida, el seu voler, el seu sentir, el seu morir propis.

Hi ha cultures, pobles, idiomes, veritats, déus, paisatges que són joves o que són decadents, com hi ha roures, troncs, branques,

fulles, flors que són velles i altres que són joves. Hi ha moltes plàstiques, moltes pintures, moltes matemàtiques, moltes físiques, totes distintes i de duració limitada. Aquesta teoria sembla tenir correlació amb la relativitat d'Einstein que demostra que els fenòmens, temps, velocitats varien segons on es situa l'observador; així la velocitat d'un rellotge no serà exactament la mateixa si es porta dins un tren, que si el porta un que està aturat.

Aquestes cultures, éssers vius d'ordre superior, creixen en una sublim absència de fins i propòsits com flors al camp. Pertanyen a la natura vivent de què parlava Goethe, no a la natura morta de Newton. L'historiador d'ofici, en canvi, concep la història a la manera d'una tènica que inlassablement afegeix època darrera època. Avui pensam per parts del món. Quan Plató parlava d'humanitat es referia als grecs, en oposició als bàrbars; però quan Kant filosofa sobre ideals ètics, per exemple, afirma la validesa de les seves proposicions per als homes tots. I en temes d'estètica formula també principis de tot art en general.

Les característiques del pensament occidental són tan inaccessibles al pensament rus com les del grec al nostre. Per un xinès, per un àrab moderns, d'intel·lectes molt diferents als nostres la filosofia de Bacon o de Kant tenen una simple valor de curiositat.

De manera que l'historiador ha de saber que les seves conclusions tenen caràcter relatiu.

Les idees occidentals no signifiquen res per un rus o un indi. Així també el comte de Keyserling en les seves obres parla sovint que els d'orient s'han avesat tot d'una al maquinisme i progrés occidentals, però segueixen essent tan xinesos, tan japonesos com abans; és a dir, que sols han assimilat la clovella, la part exterior. Així es demana Spengler ¿què té que veure un japonès amb Parsifal? Els problemes de la dona plantejats per Ibsen, quin efecte tan còmic que ens farien si al lloc de les seves protagonistes hi posàssim la dona de Cèsar, madame Sevigné, una japonesa, etc. Les generacions de fi de segle XIX, d'Ibsen i Nietzsche ignoren el sentit de la paraula història universal, que és totalitat. Tots els problemes d'Occident sobre temps, espai, moviment, nombre, voluntat, matrimoni, propietat, tragèdia, ciència, etc. tenen un matís d'esquifit i insegur, ja que no s'ha previst que a múltiples interrogants corresponen múltiples contestes. A homes distintes, distintes veritats. Amb això ja es veu si n'és de grandios el panorama d'aquest filòsof germànic.

Diu parlant de Goethe, el seu autor preferit, que si bé no tenia un sistema, enclouen les seves obres una vera filosofia que és la que ha servit de llavor a la de Spengler.

Allò que Goethe anomena natura vivent ho anomena Spengler història universal en el sentit d'univers com a història. Goethe, cosa curiosa, odiava la matemàtica; distingia entre mecanisme i organisme, entre natura morta i natura viva i entre la llei i la forma.

La història natural de Goethe tendeix a mostrar el devenir, la forma que es desplega i per això es valia de sentiments, d'intuïcions, de comparances, certesa interior, exacta fantasia i no de demostracions o deduccions matemàtiques. Ja Schopenhauer, filòsof pessimista que veu el món com a representació nostra i camp de la nostra voluntat, diu que les veritats abans que demostrades han estat intuïdes, endevinades. Apart que les demostracions que convencen a un poden no convèncer a altres.

És aquesta, la de Goethe, la de Spengler, una manera de filosofar ben diferent del Descartes del Discurs del mètode i de Leibnitz, creador de la mónada i del càlcul integral.

Així aquesta *mirada* de Goethe—diu Spengler—és la que l'empeny a dir una nit a la batalla de Valmy i en el campament: A partir d'avui comença una època nova de la història universal, podeu dir que l'heu presenciada. Així perseguia Goethe l'evolució de la forma vegetal partint de la fulla, cercava l'origen i naixement del tipus vertebrat, indagava la gènesi de les capes geològiques, el destí de la naturalesa, no la seva causa; així, diu també Spengler que ell tracta del llenguatge de les formes que la història ens parla partint de multitud de coses particulars.

Procedeix per anologies, i així diu que el període nostre de l'any 1800 a 2000 té identitat amb el trànsit de l'època hellenística i la romana. Comparant amb els grecs i romans tendrem en l'antiguitat un constant *alter ego* cotejable.

Cal per això com a condició prèvia la justa interpretació de la història antiga. I sempre s'ha fet amb parcialitat i lleugeresa. La ciència que estudia l'antiguitat, tan destra en ordenar i determinar les seves troballes, en vol explicar l'esperit. Tota la tasca que s'ha realitzat al segle XIX en filosofia de la religió, en crítica social, diu, era molt necessària i ha servit no per explicar-nos l'antic, sinó per adonar-nos del llunyà que és de nosaltres. Uns troben en comparança amb els grecs que actualment estam en franc progrés, i altres condemnen l'actualitat prenent com a punt de referència l'antic,

S'encarnen en aquesta oposició les dues ànimes de Faust.

El principi de causalitat, propi de la física, s'ha volgut portar a la història. Causa i efecte han estat objecte en la història d'un estudi no sols pels pràctics, sinó també pels romàntics. I s'estén Spengler en prolixes consideracions sobre aquest fet.

Escomet el problema de diferenciar cultura de civilització. Record que fa uns dotze anys el fet i la idea de civilització fou objecte de polèmica entre M. dels Sants Oliver i Gabriel Alomar, establint relacions entre la civilització i la justícia, la natura, etc., des dels punts de vista conservador i progressista respectivament.

Tota cultura—seguim exposant idees spenglerianes—té la seva civilització pròpia. Per primera vegada es prenen aquestes paraules en un sentit periòdic com expressions d'una successió orgànica. La civilització és el destí, el fat de tota cultura. És l'extrem i l'estat més artificios a què pot arribar una espècie superior d'homes. És una fi, un coronament. Subsegueix a l'acció creadora, com la mort segueix a la vida, l'anquilosament a l'evolució, com a la infantesa de les ànimes (estils dòric i gòtic) segueix la decrepitud i la urbs mundial pretrificada. Final a què s'arriba amb íntima necessitat.

No es poden comprendre els romans, sinó com a successors dels grecs. Diguem de passada que Spengler sembla tenir una fòbia, raonada si es vol, a grecs i romans que els mediterranis, és clar, no comparteixen. Pels seus fins, dels quals segurament no se n'exclou el patriotisme germànic, vol enaltir l'edat mitjana i la seva arquitectura en la qual Alemanya tengué la part preponderant. Així en el coteig amb els grecs aquests sempre hi perden; és un partidisme extremós, potser el punt més flac de la seva filosofia.

I així diu sense atenuants que els romans eren bàrbars que, en lloc de precedir una gran època, l'acaben.

Sens ànima, sense filosofia, sens art, animals fins a la brutalitat (sic), sens escrúpols, pendents de l'èxit material, es troben situats els romans entre la cultura hellènica i el no-res. L'ur imaginació és adreçada sols a la part pràctica, posseïen un dret sacre que regulava les relacions entre déus i homes, com si aquells fossen també persones privades, i mancaven de mites, coses que no es troben a Atenes. Els grecs tenen ànima, els romans intel·lecte. Així es diferencia cultura de civilització. Aquests tipus d'homes forts sens metafísica es presenten un i altre cop a la història. Són els que han portat a terme l'imperialisme babilònic, egipci, índic, xinès, romà. Llavors és quan es desplega el budisme, l'estoïcisme, el so-

cialisme, emocions que per darreria poden copsar i transformar una humanitat decadent i ferida de mort.

La civilització pura com a procés històric, segons aquesta teoria, consisteix en una gradual dissolució de formes ja mortes, de formes devengudes inorgàniques.

El tràmit de cultura a civilització té lloc a l'antiguitat vers el segle IV; a l'Occident vers el XIX. De llavors ençà, les decisions no es prenen al món sencer, fins als llogarets; ara es prenen en tres o quatre ciutats que han absorbit tot el suc de la història i davant de les quals el reste de territori queda rebaixat al rang de província que no té altra missió que alimentar les grans urbs. Això podríem dir que és el moll d'os de la tesi de "La Decadència d'Occident".

¡Ciutat mundial i província! exclama. Dos conceptes fonamentals de tota civilització que plantegen a la història un nou problema de la forma. Estam vivint precisament els homes d'avui sens haver comprès ni remotament tot el seu alcanç. En lloc d'un món tenim una ciutat, un punt on es compendia la vida de països extensos, que es van morint. En lloc d'un poble ple de formes, tenim l'habitant de la urbs, home que sols até als fets, home sens tradició que es presenta en masses informes i fluctuants; home sens religió, intelligent, improductiu, imbuït d'una fonda adversió a la vida agrícola, i a la seva forma superior, la noblesa rural, home que representa un pas gegantesc vers l'inorgànic, vers la fi. El diagnòstic de Spengler no es pot negar que és de mà mestra. França i Anglaterra ja han franquejat aquest pas. Alemanya està franquejant-lo. Si a l'antiguitat Roma va seguir a Siracusa, Atenes, Alexandria, avui Berlín segueix a Madrid, París, Londres. Tot allò que no radica en els grans centres té el destí de transformar-se en província.

Abans es desenrotllaven les lluites per una concepció ideal de l'època, en una esfera de problemes universals, temes metafísics, litúrgics, dogmàtics, i aquesta lluita entre l'esperit dels pagesos i l'esperit de les velles petites i famoses ciutats de la primitiva època dònica i gòtica. Però així com aquestes ciutats varen dominar el camp, de la mateixa manera la gran urbs domina les ciutats petites. Aquest és el procés espiritual de totes les postrimeries representades pel jònic i el barroc. Les ciutats de Florença, Nüremberg, Salamanca, Bruges, etc. es transformen en ciutats provincianes. L'actual moment, afegeix, és semblant a la fi de l'hellenisme i començ de la fundació d'Alexandria, ciutat artificial.

Els *diners* com a factor inorgànic, desproveït de tota relació amb el sentit de camp fructífer, això és el que els romans ja tenen abans que els grecs amb major escala. A partir de llavors una qüestió distingida i elegant del món és també qüestió de diners. Talment com a Roma, els sentiments ètico-socials del segle XX són obra de milionaris. En la urbs mundial no viu un poble, sinó una massa. La incomprensió de tota tradició que en ésser atacada duu de remolc en la seva ruïna la de la cultura mateixa—noblesa, església, privilegi, dinastia, convencions artístiques, límits de la possibilitat del coneixement. Ve la intel·ligència aguda i freda, molt superior a la prudència camperola, el naturalisme d'un sentit novíssim que va a enllaçar-se en matèria sexual i social amb els instints i estats primitius, el *panem et circenses* que avui es manifesta de nou en la boxa i esports, tot això caracteritza bé una forma postrera de l'existència humana.

No és possible seguir l'autor en les seves llargues comparances entre la Roma decadent i els nostres temps. Els ideals d'un Plató i d'un Kant, diu, eren d'una humanitat superior i els actuals només existeixen pels habitants de les grans urbs. El socialisme, i el darwinisme, parents pròxims pel seu origen, amb les seves formes de lluita per la vida i selecció tan contrària a Goethe, problemes femenins i matrimonials que es troben al teatre d'Ibsen, Strindberg, i Shaw, tendències impressionistes d'una sensibilitat anàrquica, el món d'anhels moderns, excitació, dolors de la lírica de Baudelaire i la música de Wagner, tot això és inexistent per l'home de la pagesia i de la naturalesa. A la cultura, estableix, correspon la gimnàstica, el torneig; a la civilització, l'esport. Ni la poesia alexandrina, ni la pintura a l'aire lliure li interessien gens al «poble».

Es pot comprendre els grecs sens passar de llur economia, però els romans solament per l'economia és possible entendre'ls. Tot grec té quelcom de Don Quixot; tot romà quelcom de Sanxo Panza.

El nostre parallel no és troba a Atenes, sinó a Roma. L'home de l'occident europeu ja no pot tenir una gran pintura, ni una gran música i les seves possibilitats arquitectòniques estan esgotades fa cent anys. Són aquests conceptes molt forts que no s'han de prendre en un sentit massa absolut; és la tendència dels qui assenten una teoria de voler dur els raonaments a l'extrem. Hi ha, segons Spengler, possibilitat d'extensió únicament. Diu l'autor d'aquesta obra monumental que no veu els perills que una generació robusta

i optimista s'enteri a temps que part de les seves esperances corren al fracàs. Dóna la veu d'alarma i exposa la tesi. Hem passat, ve a dir, el punt àlgid, i orgànicament prediu el que s'esdevindrà. Les seves prediccions no són per atemoritzar, i hi ha influït, s'ha de tenir en compte, el factor de la guerra mundial, però ell fa les prediccions des d'un pla superior.

Com que l'assumpte podria fatigar l'auditori, crec que no s'escau d'allargar més l'exposició d'aquestes idees bàsiques d'Oswald Spengler.

Per combatre aquesta obra es publicà un llibret d'Henri Massis que vaig llegir fa temps, i al meu pobre criteri sembla d'una valor reduïda; i és llàstima que no trobàs Spengler una impugnació més notable.

La qüestió documental, podríem dir enciclopèdica de l'obra "La Decadència d'Occident", li donaria, encara que la tesi del llibre fos falsa, una valor que no tenen en general les obres modernes. Espècie de *summa* dels temps moderns, no negligeix cap ordre de coneixements i passa revista a la matemàtica, física, arts, història, religions, filosofies, etc. Spengler, encara vivent, ha fet una obra, pessimista si es vol, però que no ha de desencoratjar ningú. Les possibilitats d'Occident, d'Espanya i particularment de Catalunya i Mallorca són males de preveure i difícilment es poden determinar d'endavant. Aquesta analogia de condicions amb la Roma i altres imperis ha estat combatuda per alguns. Vivim certament una època sense precedents i meravelles, encara que són d'ordre extern, no conegudes ni pressentides pels antics, com el maquinisme, l'asèpsia, l'anestèsia, etc., ens ho proven. Tenguem, malgrat els auguris de Spengler, esperança en el símbol de l'au Fènix que revivia de les seves pròpies cendres.

BARTOMEU FORTEZA

VENT DE MARÇ

V_EN_T de març. Cada alenada
se'n duu la gent pel carrer.
Bat la porta mal tancada.
Al jardí es vincla el fasser.

Arriba una campanada
de qualque llunyà cloquer
Cabellera escabellada,
passa un núvol volander.

Onada darrera onada,
la mar romp avalotada
i cap barca va ni ve.

Mentre xiula la ventada,
casa mia arreconada,
que és de grat el teu recer!

JOAN RAMIS D'AYREFLOR

VISITES A PAU PICASSO (I)

LA primera visita meva a Pau Picasso va ésser una tarda, ara fa tres anys. La segona, un matí, aviat farà un any i mig. Heusací que fa unes setmanes lleigeixo a *Les Nouvelles Littéraires* aquestes línies:

“On fête le cinquantième de Guillaume Apollinaire et on reparle une fois de plus de ce fameux monument que Picasso devait modeler et qui ne voit jamais le jour. Pourtant, naguère une souscription fut ouverte, une vente organisée... Ce serait le moment de s'en souvenir”.

“Seria el moment d'enrecordar-se'n”... Paraules de conjur. D'elles ha sorgit—com del barret extraordinari del prestidigitador—el record de les dues meves visites a Pau Picasso.

* * *

En Picasso viu a la rue La Boétie. La casa no és pas nova,

(1) Ha estat concedit a Pau Picasso, enguany, el primer premi a l'Exposició Internacional de Pintura de l'Institut de Carnegie de Pittsburg, Estats Units. La nova ja ha donat la volta al món, i ha deixat amb un pam de nas a tots els acadèmics i “academitzants”. Molts crítics nordamericans encara no han retornat del col·lapse que la nova els ha produït. No se'n saben avenir que el jurat d'una Exposició Internacional de la mena de les organitzades cada any per l'Institut Carnegie, hagi estat capaç de donar el primer premi a l'artista que—diuen—ha portat els elements més dissolvents a la pintura. Pel bec de totes aquestes oques-críiques ¿no us sembla que parla el suprem pontífex de tota la pintura-putrefacció o de tota la putrefacció-pictòrica, l'eximi M. Mauclair? Però aquesta vegada no n'hi ha per espantar-se tant. L'obra premiada és un “retrat de Mme. Picasso”. Una obra “museable”. Una d'aquestes obres que sols un gran esperit com Picasso pot arribar a resoldre. ¡Quina disciplina s'imposa a si mateix, en cada obra, Pau Picasso! En aquesta hi ha una austeritat de forma, una austeritat estatuària, una austeritat de colors. En Picasso arriba a tots els extremismes amb la mateixa seguretat. En Picasso recrea les formes pictòriques de tots els temps, amb els elements i l'esperit del nostre temps. ¡Proteïforme Picasso! En Picasso ho ha provat tot, en pintura, per donar-se el gust de dir: “això també ho sé fer jo, però ara se fa d'aquesta altra manera”. El seu “retrat de Mme. Picasso”, ara premiat als Estats Units, encara que aparentment no sigui una de les obres de Picasso que la gent en diu “subversives”, hi ha en ella en essència i potència tota l'ànima indomable de l'artista que ha fet l'esforç suprem i alligador de dominar amb la tècnica el seu temperament. Sota les línies clàssiques se presenten les formes que han fet revolucionar l'art pictòric. Els acadèmics nordamericans han estat vençuts. No podien pas condemnar allò que han estat defensant sempre. La victòria de Picasso ha estat ben neta. Els ha mostrat que els passava d'un pam en el seu academicisme, sense deixar d'ésser per això Picasso. L'art acadèmic ha rebut a Nordamèrica, pels “punys” de Picasso, un dels “knock-out” més sorollosos, que han estat registrats en els “rings” de l'art pictòric del nostre temps.

però està situada a un punt cèntric de París, que és el mateix que dir: punt cèntric d'Europa. Així la seva pintura irradia i influeix en tota la perifèria europea. Estratègia de campió modern. Quart pis, per no perdre's la perspectiva cubista de París. Ascensor. Automòbil a la porta.

M'acompanyà Joan Junyer. Monsieur i Madame Picasso ens reberen a l'hora del te. Hi havia altres visites. Millor dit, hi havia altres persones, i a jutjar pels noms, eren més del que la gent entén per "visites". Recordo que hi havia una dama, molt formosa, per cert: Madame Apollinaire. Quasi dos anys després vaig tornar a veure Madame Apollinaire.

També recordo d'haver vist aquella tarda a can Picasso la cara eixuta i verd d'oliva d'André Salmon.

Pel que vaig poder veure i escoltar, aquella reunió no era pas improvitzada. Aquella tarda es tractava d'escollir, entre els dibuixos fets per Picasso, l'esbós del monument per la tomba del poeta Guillaume Apollinaire. Els quaderns amb el dibuixos de Picasso circularen per les mans dels presents. I fins arribaren a les meves...

* * *

Un matí de juny a París. Amb En Joan Junyer trucàrem a la porta i quan obriren ens férem anunciar. Dins el "hall" sols vaig tenir temps de donar una ullada a les parets. (Quan sóc a casa d'un pintor és el primer que se m'ocorre de fer.) El detall més important era un quadre—no pas en gaire bon estat, me semblà—de l'època romàntica de Picasso, de l'època del clar-obscur blau ("època blava", que diuen crítics i marxants).

Coneixia el saló de can Picasso de la meva primera visita. Però, llavors, fou una tarda de novembre. La claror velada de la llum artificial deixava les parets dins la penombra i sols es destacaven les persones. Ara, amb la llum del dia, l'aspecte era diferent. Les parets i els objectes que ens rodejaven tenien la seva personalitat. Sobre el sofà, s'imposava l'obra llampant del burot Rousseau, "El quadre de les nacions", que tantes vegades havia vist reproduït. A la paret frontera, la xemeneia de marbre i sobre la xemeneia, un gran mirall. Damunt el marbre de la xemeneia, uns bibelots i entre ells, un ninonet, una miniatura d'un dels arlequins d'En Picasso. A l'esquerra de la xemeneia, les finestres. I a la dreta, al costat del sofà, el paravent pintat pel mateix Picasso, ocultant la porta que duu a les altres dependències de la casa. A la paret

de la dreta, per damunt el paravent, un gran dibuix que pareixia ésser-hi provisionalment. El dibuix: un cap de brau, unes cames... Les cames duien corrent el cap de brau, o el cap de brau duia les cames...

Picasso va aparéixer per darrera el paravent.

Al cap d'una estona, Picasso va tenir un impuls, un gest que no sol prodigar. Ens va fer pujar al seu taller on treballa, tot el pis de damunt del que ell viu. I ens va mostrar tot el que en el taller hi havia. Picasso és un asceta. El seu taller és un esquema de taller. Una cella espaiosa. Parets nues. Però les seves obres ho omplen tot. Ho omplen tot de substància pictòrica. No hi ha res escenogràfic. Picasso ens mostrava les seves obres amb gest sobri i aire recollit. Sense dir un mot. Però ¿voleu encara més eloqüència que la del seu art?

Jo havia perdut la noció del temps, atent a l'espai incommensurable que me mostrava l'obra de Picasso. Llavors, veient que trigàvem tant a baixar, Madame Picasso va pujar al taller. Havíem retardat més d'una hora el dinar.

Del taller baixàrem al saló. Vaig indicar a Picasso el dibuix: el cap de brau, les cames en actitud de córrer... Picasso va fer una petita rialla i va dir que l'entreté molt fer aquests dibuixos—jah, malacità!—que no tenen cap relació tècnica—va afegir—amb les curses de braus.

Ens acomiadàrem.

Al carrer vaig tractar de posar ordre a les meves idees. Me trobava a París de passada. Havia arribat de Mallorca camí de Suècia. Recordo que l'obra de Picasso que me va impressionar més aquell dia va ésser un paisatge encara no acabat. Un paisatge de París. Un paisatge gris, metàl·lic. Actual. Una nova poesia del paisatge. Representació d'aqueix París metàl·lic que té per símbol la torre metàl·lica d'Eiffel. Jo acabava d'arribar de Mallorca fart de paisatge i de paisatgistes. Aquest paisatge de Picasso me va reconciliar amb el paisatge. Era una dignificació del paisatge.

ERNEST M.ª DETHOREY

BRISA MARINA

DE STEPHANE MALLARMÉ

LA carn és trista! En va he llegit tots els llibres.
Fugir! fugir molt lluny! Sent volar dins mes fibres
els aucells entre els cels i els llunyadans esculls!
No res, ni els vells jardins reflectits pels meus ulls,
deturarà aquest cor que en la mar es desperta
o nits! ni de ma llàntia la claretat deserta
damunt el buit paper de blancor anhelant
i ni la jova dona alletant son infant.
Partiré! Mou *steamer* els màstils! Amb fretura
lleva l'àncora vers una estranya natura!
Una tristor, malmesa d'esperances cruels,
creu encara en l'adéu de trepidants anhels!
I potser aquests màstils, voltats d'obscur presagis,
són d'aquells que el vent tomba fatal, sobre els naufragis
perduts, perduts sens màstils, sens illots riolers...
Mes, o cor meu, escolta el cant dels mariners!

MIQUEL FORTEZA, TRAD.

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA

CRÒNICA

COMUNICACIONS REBUDES.—Una del Sr. Miquel Angel Servera i Nebot, President de "Cultura Serverense", en la qual dóna compte de la suspensió, pel sergent de la Guàrdia Civil, del cicle de conferències que amb gran èxit es venia desenrotllant. Aquesta arbitrietat ha fet créixer l'interès existent per aquest cicle, sobretot degut a que la primera de les conferències suspeses havia de donar-la En Joan Sancho, fill de Son Servera. Serà continuat tan prest com les circumstàncies ho permetin.

Una altra del senyor B. Font, de Lluchmajor, referent a detalls a tenir en compte en l'edició del "Calendari Mallorquí" de l'any vinent.

Una altra de Mn. Bartomeu Barceló per la que regracia el nostre ofici de felicitacions.

COMUNICACIONS TRAMESES.—S'ha cursat resposta a les dues comunicacions rebudes.

S'han tramès oficis d'agraïment als senyors conferenciants que darrerament han ocupat la nostra tribuna.

CONDOLS.—Per acord de la J. D. s'ha tramès el nostre condol a Na Maria Mayol, presidenta del "Foment de la Cultura de la Dona", de Sóller, pel traspàs de la seva mare.

Igualment a Lluís Nicolau d'Olwer, president d'"Acció Catalana", que també ha sofert la pèrdua de la seva mare.

HOMENATGE A COSTA I LLOBERA.—Els elements directius de l'"Associació" i de la "Societat Arqueològica Lul·liana" s'han reunit el dies 2 i 15 de l'actual per a tractar d'aquest homenatge. Tenen acordat la constitució d'una Comissió organitzadora.

CURS DE PREHISTÒRIA DE MALLORCA—A càrrec del Prof. Lluís Amorós tengué lloc la inauguració d'aquest curs. La primera lliçó fou explicada el dia 13 proppassat. Va ésser il·lustrada amb nombroses projeccions.

CONFERÈNCIES.—El dia 21 el literat Sr. Josep Sureda Blanes donà una interessantíssima conferència sobre Mahatma Gandhi.

El conferenciat exposà el naixement del nacionalisme índic i la seva superació gràcies a la doctrina de la no-violència predicada per Gandhi, vertader missatge de pau i germanor que l'Índia envia al món.

Explicà la vida austera i modèlica d'aquest gran polític, el concepte

del qual de la política no pot estar més allunyat del que sustenten els polítics europeus, orbs a causa de l'ambient materialista que respiren.

L'ideal gandhista és estrictament espiritual i la força amb què compta l'Índia que segueix a Gandhi és la força de l'ànima. La doctrina de Gandhi vol expressar i expressa la triple energia de l'amor, la fe i el sacrifici.

És l'espasa del sacrifici de si mateix que Gandhi oposa a l'espasa d'acer, fulla contra fulla. Gandhi insisteix en que la no-violència no és la submissió benèvola al malfactor, sinó una oposició activa, de tota l'ànima a la voluntat del tirà.

La potència de l'esperit immortal conquereix la llibertat per la humanitat tota. Aquesta potència donarà la llibertat a l'Índia i, el que és més important, a tot el món, el dia que el món es deslliuri de l'ambient materialista que l'asfixia.

El senyor Sureda Blanes escoltà un nodrit aplaudiment en acabar la seva dissertació, de la qual no en donem una major ressenya perquè comptam que serà publicada en aquestes mateixes pàgines.

El dia 24 el publicista Joan Estelrich, Director de la "Fundació Bernat Metge", va desenrotllar el tema "Cultura i humanisme".

El conferenciat va començar referint-se als objectius de l'entitat organitzadora i al caràcter especulatiu que ha de tenir tota societat de cultura i per això diu que el tema escollit és el que més escau en aquell lloc.

Després de breus consideracions sobre la crisi de l'humanisme com a conseqüència de la guerra, explica que deixarà de banda els seus aspectes tècnic, estètic i educatiu, i que es concretarà a la posició de l'individu davant la vida, a l'humanisme moral.

Observa alguns dels fins cercats amb la F. B. M. Enfront l'antiguitat, enfront els clàssics, grecs i romans, la nostra posició no és de submissió, sinó de contrast. Recorda el dissertant una enquesta anglesa sobre la posició de l'home actual davant els clàssics i en destaca la resposta d'un professor de Manchester: el descontent de si mateix.

Es lamenta de la falta de contacte que hi ha hagut a Espanya amb els clàssics durant els darrers segles, i observa la diferent actitud dels homes d'avui en relació amb els classicistes d'antany, àdhuc en els països que no deixaren d'apassionar-se per l'antiguitat.

Aquests països crearen una Grècia mítica, generalitzant a tot un conjunt ètnic allò que solament era peculiar d'un focus o d'una ciutat. Així traqueren poc fruit de la vida, i en la literatura es varen limitar al servilisme o al saqueig dels models.

Avui el fet és distint. El nostre segle, inquiet i sincer, se sentiria afdigat davant d'una norma monòtona d'equilibri, proporció, mesura, davant Grècia. El que és interessant, precisament, és la diversitat, l'arxiu, la quantitat d'elements i d'orientació que proporciona el cicle de les cultures hel·lenes. Aquesta diversitat no ha de donar lloc més que a la nostra pròpia nacionalització, diferenciació, servint-nos de magnífic i fructífer exemple.

És clar que en realitzar aquesta orientació els resultats fallen un poc. Patim—diu el conferenciant—inevitablement el mal romàntic. La inquietud és creació i desesperació. La cosa pitjor no és sentir desencant, insatisfacció després de l'obra creada, sinó sentir-ho abans de fer-la.

Afirma que la finalitat essencial del nostre esforç ha d'ésser l'exaltació de l'home, en plenitud i en profunditat. Els ideals han d'ésser un mitjà per aquest humanisme.

Analitza alguns matissos de la cultura i humanisme davant la pàtria i

fa convergir en ella el sentit dinàmic hellènic i l'estàtic romà. Fa observar com ambdós conceptes sorgeixen no sols en cultures diferents, sinó en cicles i modalitats d'una mateixa cultura.

Evoca el sentit familiar de la vida pública en els petits Estats antics i destaca el fet dels Estats moderns, extensos i amplis; desitja per a la pròpia obra aquell esforç clàssic vers la *ciutat*, concreció dels ideals davant la pàtria.

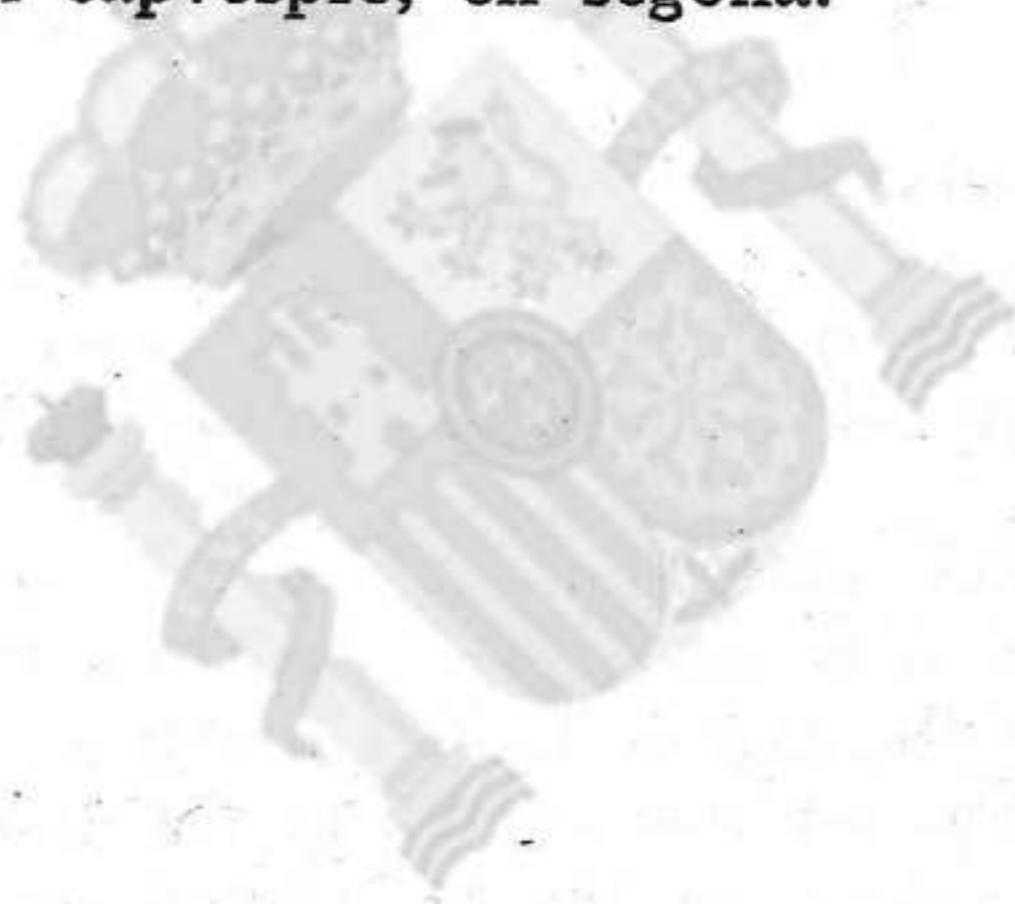
Explica el sentiment contemporani del nacionalisme que no és agressió, fòbia, sinó defensa, defensa de la personalitat. La seva edat d'or no és el passat, com succeí amb l'hellenisme, sinó el futur com va passar amb el judaisme.

N'Estelrich acaba amb consideracions respecte a la mortalitat de totes les cultures, la qual cosa no ha d'ésser excusa perquè tot home normal, puix que no creu en super-homes, realitzi la seva part de feina vers la consecució de l'ideal.

El nostre distingit amic rebé molts aplaudiments i felicitacions dels assistents a la seva conferència.

SOCIS D'HONOR.—En la J. D. celebrada el dia 24 s'acordà per unanimitat proposar a la consideració de la pròxima Junta General el nomenament de Socis d'honor a favor de la poetessa Maria A. Salvà i del Mestre Gabriel Alomar.

JUNTA GENERAL.—Per acord pres en la darrera J. D. es convoca a Junta General ordinària a tots els nostres associats pel dia 31 de gener a les 9 del vespre en primera convocatòria i pel dia 4 de febrer a les 6 i mitja del capvespre, en segona.

E L S L L I B R E S

ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA DE MALLORCA.—*Almanac de les Lletres*.—Any XI.—1931.—132 pp.

En aquests dies de freds hivernals ha tornat venir de Sóller, on fou, com anys anteriors, cuidat i vestit en l'obrador, tan mallorquí i tan amarat d'esperit ben nostre, de Ca'n Marquès, el tom onzè de l'"Almanac de les Lletres".

Va ésser aquesta edició antològica de la literatura nostra l'única mostra de vida que durant uns anys—venturosament finits—va donar l'"Associació per la Cultura de Mallorca"; era aquesta publicació anyal la que refermava una i altra vegada la solidaritat de l'esperit i de la llengua. Renascuda ara l'Associació, plena de venturoses promences i de possibilitats fecundes, ens ofereix en els dies finals de l'any, després d'haver escampat, arreu de les ciutats i dels camps mallorquins, el Calendari de què parlàvem en una recensió anterior, aquest Almanac que s'arreglarà, al costat dels seus antecessors anyals, en la Llibreria dels bons mallorquins.

De Maria Antònia Salvà a Maria Verger, de Llorenç M.ª Duran a Francesc Matheu, de Joaquim Verdager a Joan Rosselló de So'n Forteza, tots es troben a les planes de l'Almanac, del més jove al més vell, d'aquesta i de l'altra banda de la mar, units pel mateix signe i seguint en les planes d'aquesta breu antologia el caminó obert per l'aportació femenina.

Les manifestacions espirituals de la vida mallorquina, en el seu aspecte més propi, són registrades en la "Crònica" que si té un to entre despectiu i irònic en tractar de les darreres manifestacions del Centenari de la gesta de Jaume I, organitzades per la gent oficial de la Dictadura, sap adquirir un to ple de respecte i de devoció emocionada en tractar de la traducció en fets de l'homenatge que Mallorca deu a aquell gran poeta, que, segons Joan Alcover, va donar amb les seves estrofes a Formentor el prestigi dels noms augusta.

La prosa i la poesia nostres omplen aquest llarg centenar de planes de l'Almanac, i al costat de la inspiració i la imaginació, característiques de la poesia, trobareu consideracions i judicis irònics, pròpies de la prosa.

Aquest Almanac compleix amb generositat el seu paper de fita que separa un any de l'altre i uneix les veus d'aquells que, separats per la mar, estan units per idèntiques emocions espirituals.

MIRACLE, JOSEP.—*Vides inútils*.—Biblioteca Literària.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—230 pp.

Vides inútils són aquelles que abans d'arribar a la seva plenitud, després de

recórrer el camí preparatori de la felicitat i quan estan a punt de gaudir-la, la fatalitat les talla; i, realment, per una vida així tant se valdria no començar-la.

Aquesta és la conseqüència o millor diríem el fonament de la novel·la que Josep Miracle ha publicat dins la Biblioteca Literària de l'Editorial Catalana que edita la Llibreria Catalònia.

Si no fos argument abastament per judicar el seu mèrit la inclusió de l'obra dins l'esmentada col·lecció, la lectura de la novel·la ens convenceria que Josep Miracle és un autèntic novel·lista.

Les descripcions de la vida a la gran ciutat cosmopolita, la relació de com es descabdellen els dies dins una llar obrera, la tranquil·litat dels barris apartats, en contrast amb l'animació febrils de les grans vies urbanes, els accidents, tot està descrit amb una tal sensació de realitat que a voltes diríeu que no és producte de la imaginació, sinó referència de la realitat, crònica viscuda.

Al costat d'això hi ha la part més important de l'obra, la personalitat dels protagonistes, la seva figura moral i espiritual, les seves reaccions i la seva conducta; això és el que dóna lloc a midar la força creadora de Josep Miracle.

Els personatges de la novel·la, en particular els protagonistes—Ermità i Neus—són creacions plenes de vida, vibrants davant la realitat, animats per un esperit que no decau en cap moment: valerós, sostingut, ferm i entusiasta, el d'ell; temerós, covard, dominat, el d'ella. Comparteix l'interès amb aquestes dues figures la de Ramona, dominant, altiva, gairebé incapaç de rectificació en les seves decisions.

Davant el relleu d'aquests personatges, els altres, menys importants certament, queden esborrats o al manco desdibuixats.

L'amor—una de les poques forces que mouen la humanitat—és el motor d'aquesta novel·la; amor que els dos senten igualment, però mentre l'Ermità venç els obstacles i està disposat a vèncer-ne més, Neus, sense coratge, es doblega davant la pressió maternal.

Un mal entès amor filial és l'excusa de la doble tragèdia; a la ruptura inexplicable segueix la desgràcia irremeiable i després, com una conseqüència fatal, la resta, fins arribar a la consumació de la tragèdia, després d'un incident que pot ésser qualificat d'incidental dins l'estructura de la novel·la.

L'interès d'aquesta és viu i persistent; la relació va interessant en *crescendo* i les planes són voltades amb passió i curiositat. Josep Miracle, a més d'un novel·lista, és un escriptor d'estil fàcil—la difícil facilitat—sense complicacions preciosistes; però ple de claretat i d'innegable valor literari.

SERRA HUNTER, DR. JAUME.—*Filosofia i cultura.*—Sugestions i estudis.—Primera sèrie.—Llibreria Catalònia.—Barcelona.—200 pp.

El Dr. Serra Hunter és un dels prestigis més sòlids de la Universitat de Barcelona i és a la vegada una de les personalitats més ben dotades del camp intel·lectual de la Catalunya dels nostres dies.

Els seus treballs, així en la Càtedra com en conferències i lliçons, han donat a conèixer el seu nom, del qual es pot dir, en justícia, allò que recomana el proverbi llatí "per les obres el coneixereu".

Ara el Dr. Serra Hunter s'ha decidit a publicar en una sèrie de toms el programa que omple tota la seva vida d'home de ciència, i d'aquella ciència que és font de totes les altres: la filosofia. Creu que el camí de la lliberació social i po-

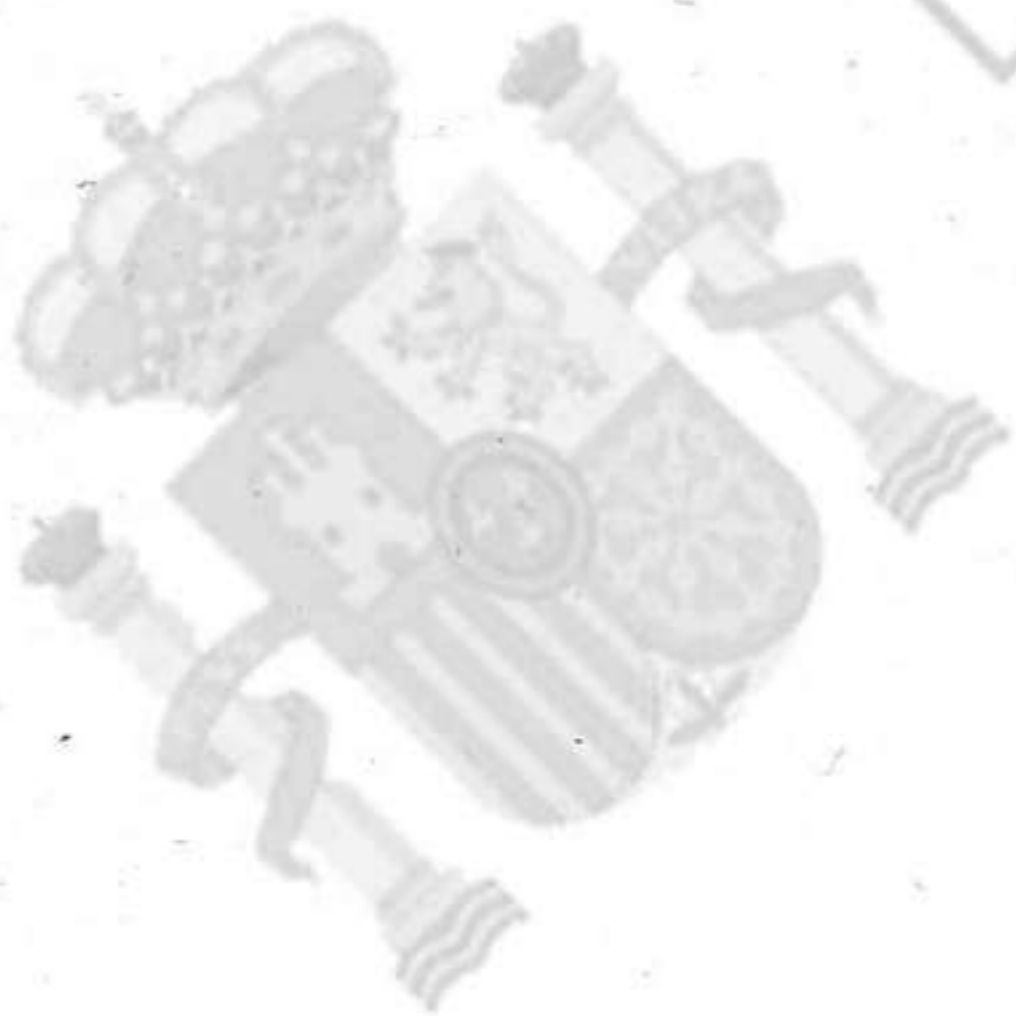
lítica és la cultura orientada per un alt sentit filosòfic, i aquesta creència que ha sostingut i defensat en conferències i discursos, pren forma articulada en aquest tom, anunci d'altres, que serva, a través de les dues-centes planes, una unitat que respon, malgrat els incidents externs, a la preocupació que és norma científica de l'autor.

Tres seccions conté el llibre i cada una d'elles es divideix en altres tants apartats.

Formen la primera: El problema de la cultura, El saber i la vida i Les tres ideologies morals; la segona conté: Religió, Ciència, Filosofia; Concepte i valor de la història i Sentit universal i humà de la filosofia; i la tercera està així composta: El pensament pur i la vida emocional, Axiologia o filosofia dels valors i Idees d'un sistema filosòfic.

Aquests enunciats, cada un dels quals és estudiat i tractat a fons, donen ocasió al Dr. Serra Hunter per ratificar la seva posició destacadíssima, privilegiada, dins el clos de la filosofia catalana.

Si a l'interès que una obra d'aquesta índole, fruit de reflexions, pensaments i elucubracions mentals, desperta sempre en els devots del saber pur, sense aplicacions concretes, afegeix el domini que té de l'idioma el Sr. Serra Hunter i la vestidura literària, clara i sense conceptisme, que envolta les idees, es tendrà la impressió que produeix—impressió de descans espiritual, de repòs dins la vida dinàmica del nostre temps—la lectura d'aquesta obra inicial filosòfica del docte professor de la Universitat de Barcelona.—R. R. T.

L E S A R T S

CONCERTS

IGNAZ FRIEDMAN

Amb el concert del dia 12 d'aquest mes, han tornat les reunions de l'«Associació de Cultura Musical» a celebrar-se al «Saló Mallorca», el seu anterior local. Amb tot i no constituir aquesta sala un ideal quant a les condicions acústiques i confort, és sens dubte preferible a la del «Domus Artis» on fins ara es donaven.

Un altre gran pianista ha passat pels programes de l'«Associació»: Ignaz Friedman. Pertany de ple a la categoria dels grans virtuoses del piano; no hi havia exageració en l'adjectiu "formidable" amb què ens era presentat. Totes les qualitats (i defectes) d'aquesta casta de concertistes les posseeix Friedman. Com a virtuós de l'instrument no defraudà i en els moments en què l'artista volia posar les seves facultats enormes al servei de l'art, ens delectava amb passatges meravellosament interpretats.

Inicià el concert amb un arranjament de Busoni d'una *Xacona*, de Bach, que com gairebé totes aquestes obres arranjades deuriem ésser proscrietes dels programes. I no creim dir cap heretgia.

En canvi, tocà a continuació la *Sonata en do menor, op. 111*, de Beethoven, última de les 32 sonates per a piano, que s'inclou ben poc en els concerts a causa de les seves extraordinàries dificultats d'execució. L'obra està dividida en dues parts. La primera,—*Maestoso* (introducció), *Allegro con brio ed appassionato*,—impetuosa i enèrgica, contrasta amb l'altra,—*Arietta, adagio molto semplice e cantabile* (variacions),—plena d'una dolçor inefable. És una de les grans creacions de Beethoven en el seu tercer estil i, en sentir-la, es pot encara avui ben comprendre com els coetanis del mestre no el podien seguir en el seu vol inquiet vers noves formes de la música.

La segona part comprenia tot obres de Chopin. Algunes, con els *Estudis*, Friedman les digué exquisidament, vertaders models d'execució i interpretació. Altres, con les *Masurques*, amb unes exageracions de ritme que no pot justificar el desig de voler mostrar-se personal.

El programa—que, com pot anar veient el lector, era massís de debó—comprenia encara els *Estudis simfònics, op. 13*, de Schumann, que foren tocats amb gran robustesa i brillantor. En la peça de Debussy *Nit a Granada* no aconseguí, per nosaltres, evocar l'ambient subtil i delicat que hi flota. Excutà, finalment, una obra de Liszt que posà a prova el prodigiós mecanisme del pianista i *Dues danses vieneses*, de Gaertner, bastant vulgars, arranjades pel propi Friedman.

JOAN M.ª THOMÀS—QUARTET VOCAL DE CÀMERA.

Una prova més de l'insistent treball de Mn. Joan M.ª Thomàs en pro del moviment musical a Mallorca ha estat la celebració, el dia 14, del recital de música religiosa dedicat als subscriptors de «Philarmonia», revista que anuncia importants canvis per enguany.

En aquest concert fou presentat el Quartet vocal de Càmera, compost pels senyors Bartomeu Capó (tenor), Antoni Esteva (tenor), Bartomeu Martínez Bisbal (baríton) i Jaume Escanellas (baix), al qual fou confiada l'execució de diverses obres de J. S. Bach. El Quartet vocal causà una excellent impressió, tant per la seva afinació i justesa, com pel seu gust auster en les interpretacions. Això ens fa preveure (i ens permetem suggerir-ho a Mn. Thomàs) com seria de ben rebuda entre els nostres musicòfils la creació d'un petit cor de veus mixtes que es dedicàs a donar sessions escollides de la vella i bona música clàssica, religiosa i profana.

Tornant al concert, podem dir que va ésser una felicitat la d'emmarcar els preludis i corals de Bach, dits impecablement a l'orgue pel propi Mn. Thomàs, amb els esmentats cants, puix que en resultà un conjunt ple d'unció i de la més alta qualitat artística. La nostra felicitació.

* * *

A propòsit d'aquest concert la premsa diària ha publicat una nota signada per J. M.^a Th., amb l'esperit de la qual ens sentim absolutament identificats. D'ella ens plau traduir-ne els següents paràgrafs:

«Fa unes setmanes, quatre professionals, modestos, però amb un sentit de responsabilitat i de respecte artístic superior al que exterioritzen, de vegades, no pocs "divos", responen amb entusiasme a la meua crida, s'agruparen per emprendre una empresa quelcom difícil i delicada, com és la de conjuntar dignament i amb no molts assaigs, un acceptable Quartet vocal.

Després de perseverants esforços, robant hores senceres al descans subsegüent al treball manual de cada dia, es trobaren en disposició d'abordar un programa d'obres de J. S. Bach amb la serietat i dignitat que el nom d'aquest músic demana.

No som jo el cridat a enjudiciar la labor de l'incipient Quartet, puix que ja ho ha fet amb notòria justícia la major part de la premsa. Per altra part, foren significatives i compensadores les felicitacions procedents dels prestigis més consolidats en el nostre món musical. Prestigis que no cal assenyalar nominalment perquè aquí és fàcil endevinar-ho tot.

La única cosa que pretenc, lluny de tot reclam que ningú no demana ni necessita, és assenyalar públicament l'exemplaritat que enclou la primera audició d'aquests corals de Bach, cantats per quatre músics modestos, que sense proposar-s'ho, acaben de donar una lliçó que podria ésser útil en un ambient quelcom tancat per a orientacions superadores, i extremadament obert a qualsevol provincianisme.»

Recomanem als *amateurs* que periòdicament organitzen representacions de "Tosques" i "Sonàmbules" que meditin aquesta nota i facin examen de consciència.—E. P.

TEATRE

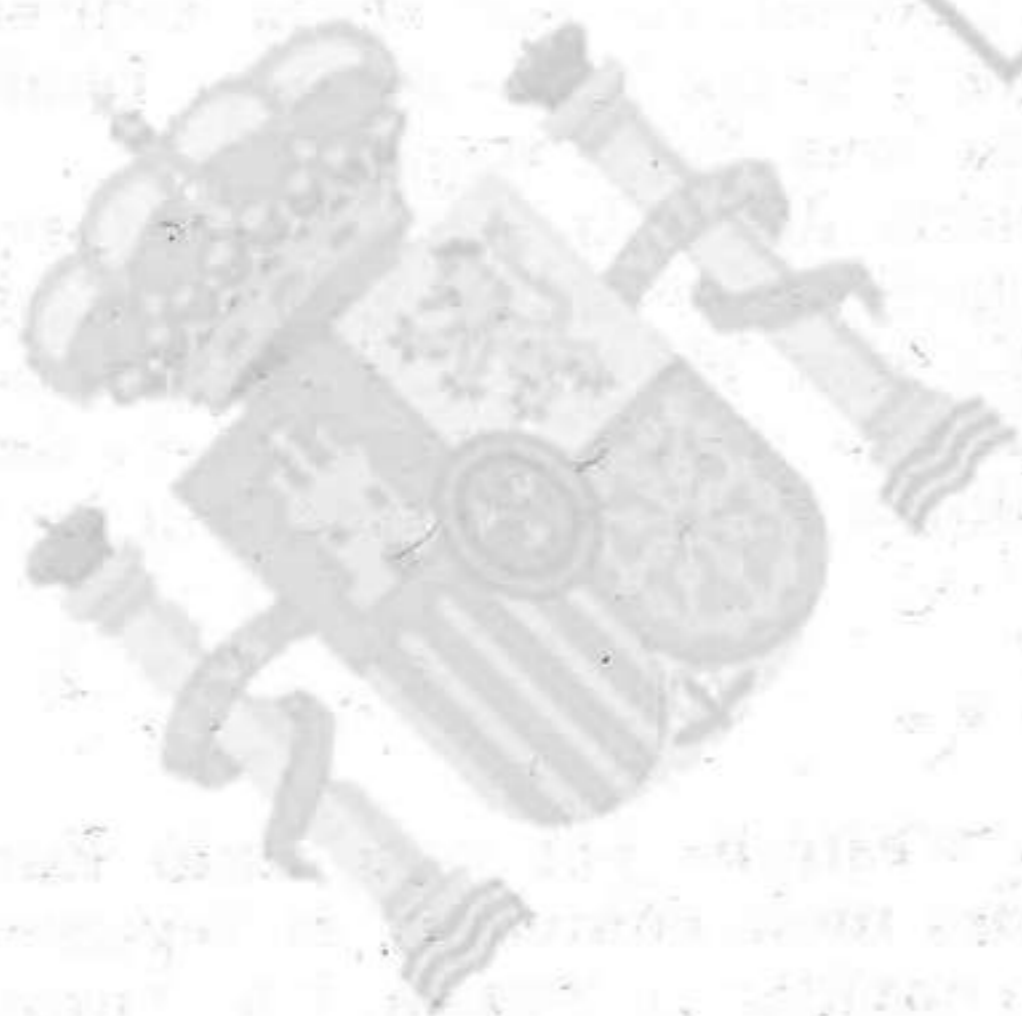
"LA SANTA PAGESA"

El Mestre en Gai Saber Josep M.ª Tous i Maroto, oblidant per una estona el teatre castellà, ha escrit pel nostre una comèdia lírica sota el nom de "La Santa PAGESA", musicada pel Mestre Baratta.

S'estrenà amb èxit, que segurament afalagà l'autor, i en ocasió d'una festa benèfica a favor de l'"Escola de Nazareth". El llibret està escrit a base d'alguns episodis de la vida de la nostra Santa. La versificació corre fàcil i natural i són verament suggestius els tres quadres de què consta l'obra. Dins ells sabé encabir elements pagesívols: les collidores, els balls de l'avior i acaba amb una apoteosi glorificadora de la Santa, a la qual fan la cort àngels i canten un himne de lloança les gentils pageses meravellades.

El Mestre Baratta s'ha mantengut a to, component una música ben orquestrada, inspirada en motius del nostre ric folklore. El preludi està basat en els primers compassos de la coneguda tonada que serveix per descriure el trenc d'alba que comença a clarejar el lloc de l'acció. Autors i actors foren aplaudits llargament.

¿Per què no sovintegen més les estrenes d'obres teatrals en la nostra llengua, que tan bé acull el públic?

RE C U L L S D E F O R A

Dia 3 morí a una clínica de París el mariscal francès Josep Jaume Cesari Joffre, el nom del qual s'era fet famós arreu del món d'ençà de la batalla del Marne, per ell guanyada.

Era generalíssim de l'exèrcit francès d'abans d'esclatar la gran guerra, i ho fou fins 1916. Era d'ascendència catalana i nascut a Rives Altes (Pireneus Orientals) a la Catalunya francesa, l'any 1852. En 1920 va fer un viatge a Barcelona, on presidí els Jocs Florals. Joffre, de la humanitat i de la tranquil·litat del qual tant s'ha parlat, morí com el mateix Foch en el gremi de l'Església.

* * *

La qüestió lingüística està a l'ordre del dia a Bèlgica, on les qüestions vitals no són esquivades, sinó que l'opinió va fent-se al seu entorn amb l'ajuda de tothom. Amb motiu d'una rescent escaramussa, retallem de *Le vingtième siècle* aquestes paraules, que ens fan enveja.

“Tothom que pensi en l'esdevenidor del país i en el seu prestigi, comprendrà que el problema lingüístic és fàcil de resoldre. Es tracta, simplement, d'assegurar tant a Flandes com a Walònia els mitjans de desenrotllar llur cultura i de crear obres que siguin dignes d'elles, puix que és de la vigoria i de la brillantor de Flandes i de Walònia que ha d'ésser feta la vigoria i la brillantor total de la Nació”.

* * *

A Ginebra s'ha reunit la comissió d'estudis per a la Unió Europea, sota la presidència de Briand. En un discurs molt comentat, el representant italià Grandi sostengué la tesi que calia convidar a Rússia i a Turquia, contra el parer del ministre francès. A proposta d'Henderson vengué a acordar-se que s'estudiés la cosa.

* * *

Acaba d'obrir-se a Ginebra mateix la 52.ª sessió del Consell de la Societat de Nacions presidida pel ministre d'afers estrangers britànic Sr. Henderson. Entre les qüestions que figuraran a l'ordre del dia és particularment interessant la que es refereix al tracte donat a la minoria alemanya de l'alta Silèsia polonesa durant la campanya per les eleccions de Pilsudski per al parlament o Sejm polonès, sobre el qual ha presentat Alemanya una documentada protesta.

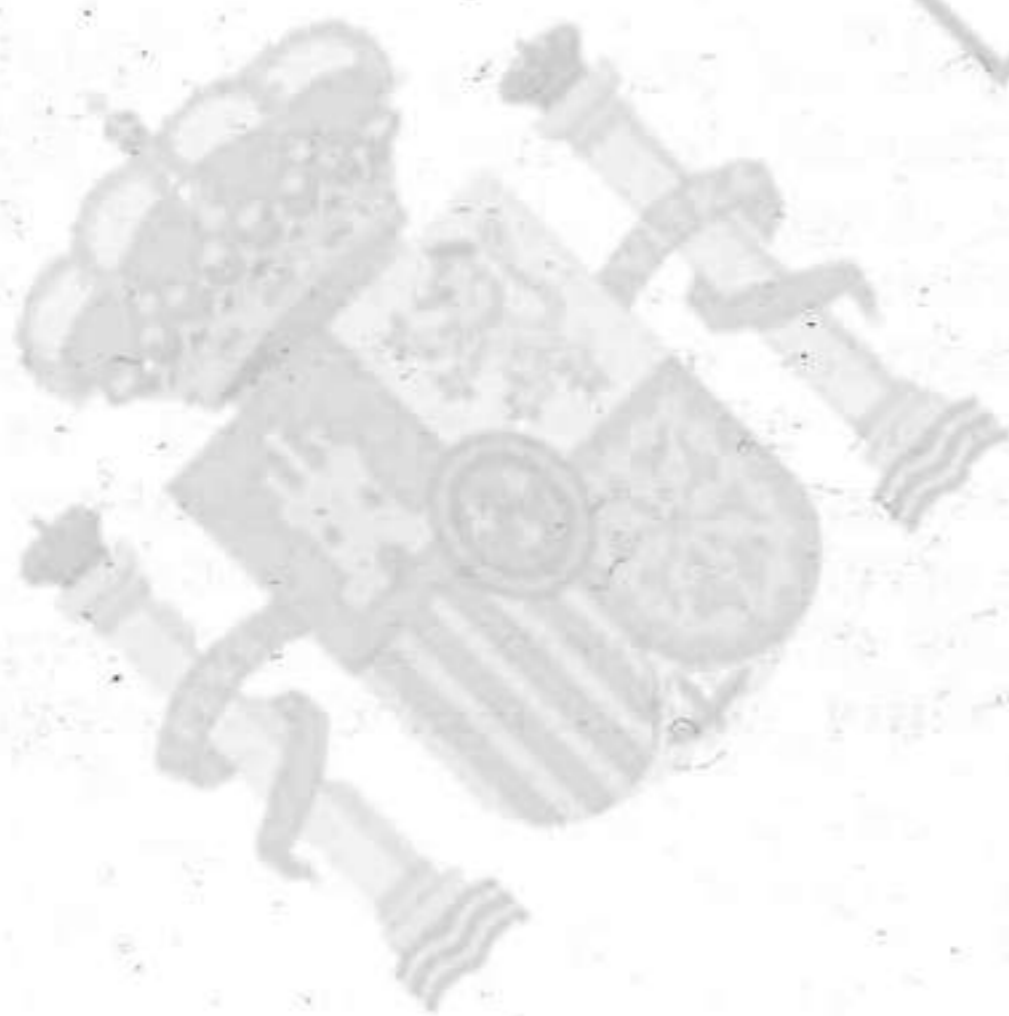
* * *

Són de remarcar les conferències donades a "Unió Catalana", de Barcelona, sobre el problema universitari espanyol, pels professors universitaris senyors J. Balcells, dia 9, i Bosch Gimpera, dia 17. I és esperançadora la importància que va prenent el tema dels alts estudis com a essencial per la transformació d'Espanya.

S'anuncia la publicació d'una editorial a càrrec de Josep Maria Junoy, que en una sèrie de volums sota el títol de "L'actualitat artística" estudiarà el moviment artístic del país, junt amb l'actualitat artística mundial. Els volums sortiran semestralment.

Sense haver-se aixecat fins ara l'estat de guerra, ni parlat de la desaparició de la censura, el govern segueix insistint a donar per segures les eleccions per al primer de març.

De dins l'actualitat política, tan restringida pels persistents motius esmentats, cal retreure el discurs de Romanones a Sevilla, i el del comte de Bugallal a Madrid. El segon fou particularment famós per les invectives antiregionalistes que motivaren tres substanciosos articles de rèplica d'En Cambó. I tots dos plegats, els dos comtes, un duo de *patums* incommobibles, sense a penes *coro* amb una olor d'estantís capaç de desencoratjar els més animosos.

N O T I C I A R I

UNA CONFERÈNCIA

La donà al Col·legi de metges el Catedràtic d'oftalmologia de la Facultat de Medicina de Madrid, don Manuel Màrquez, sobre el tema "Qüestions oftalmològiques mèdiques".

Començà adreçant una salutació a les senyores, a les quals demanà l'ajut en la lluita antitracomatososa. Els defectes visuals del nin qui primer se n'adona és la mare, i per això s'han creat a fora diversos cossos d'auxiliars femenins. Parlant de l'oftalmologia d'urgència féu esment dels traumatismes de les pipelles i insistí en la necessitat de fer un punt de sutura fi a la vora lliure de la parpella. S'estengué en consideracions sobre la manera d'aclarir el glaucoma crònic de la catarata. Després d'aquests preàmbuls entrà de ple al desenrotllament de la conferència sobre el perquè de la visió amb els dos ulls.

Digué que si bé l'ull és un orgue doble anatòmicament, fisiològicament no és cada ull qui veu la meitat corresponent de l'espai, sinó les dues meitats corresponents de cada ull, per tal de veure els objectes situats a la banda oposada de l'espai. D'aquí la necessitat del semiencreuament al quiasme òptic, per tal que les impressions rebudes en la meitat externa d'un ull sien trameses pel feix directe del mateix ull i les recollides per la meitat interna de l'altre ull, ho sien pel feix creuat d'aquest, aplegant-se un i altre a la cinta òptica per reflectir-se al cervell, o sia a la banda oposada de l'objecte. Parla de l'ull "cíclop" i de les dues castes de moviments oculars de les lesions de les hemianòpsies i llurs conseqüències patològiques. Fou molt aplaudit.

ALTRA CONFERÈNCIA

El nostre col·laborador senyor Josep Ensenyat donà el dia 17 una notable conferència en el local de l'"Ateneo" sobre "El Romanticisme i la Independència de Bèlgica".

És difícil fer un extracte de la dissertació del senyor Ensenyat, tota ella plena de belles comparacions. Digué el conferenciant que dos grans moviments confluïren en l'aixecament de Bèlgica contra els holandesos ara fa un segle: la Revolució Francesa i el Romanticisme.

Defineix el romanticisme germànic i marca la seves diferències amb el del Migdia. Evoca la manera de viure en els Països Baixos.

Els belgues, amants del seu benestar, han estat per això tolerants en mig de les seves lluites polítiques i han donat la pauta de com poden viure fecundament liberals i catòlics, que ja abans de 1830 arribaren a un pacte per a lluitar contra els holandesos.

Elogia la psicologia belga. Els belgues han mostrat a través de la història

aquesta sensació d'intelligència sobirana i de domini de si, determinadors ambdós d'una persistent i acompassada activitat. Analitza a continuació el sentit fructífer del seu intens idealisme.

Compara el fenomen de la independència belga amb altres de coetanis i immediats. En el de la independència grega, per exemple, sorgeixen cabdills romancescs. En el de Bèlgica, es mostra el fet col·lectiu, burgès, a penes com a fenomen. El drama té poca cosa d'espectacular. La part millor està en el desenrotllament de les causes, algunes de les quals exposa el conferenciant.

A continuació relata els episodis centrals de l'aixecament belga; la protecció de França; l'elecció de Leopold I; el tractat de Londres i la violació alemanya en 1914.

Assenyala la manera exemplar com el Congo va ésser incorporat a la nació, després d'ésser concedit a la corona. Es deté també el senyor Ensenyat a considerar el que deu el món a Bèlgica, abans que a Wilson, en descobrir el *maquiavelisme* de què estava saturada Europa abans de la gran guerra.

Per últim, dóna una nota crítica i erudita de l'art belga, des de Rubens, i en marca el seu caràcter lliure i romàntic. Per al dissertant cada tragèdia històrica ageganta l'esforç flamenc i darrera de cada sacudida floreix el sentit de l'emoció estètica belga. Assenyala tres etapes: la terrible persecució del duc d'Alba, el moviment de 1830 i el martiri de 1914. Parla de les exposicions belgues de l'any passat, les orientacions artístiques de les quals no tingueren el caràcter de plena submissió a l'antic com les espanyoles de 1929. Cal cuidar—diu—allò que no deixarà d'ésser clàssic i etern, i estimular allò que és personal, a part del que sigui simplement snobisme, cridat a resultar caduc i condemnat.

Referint-se a Bèlgica, acaba recordant una frase de Taine en afirmar que l'artista és fill de l'heroi.

El senyor Ensenyat fou molt felicitat per la seva documentada conferència.

HOMENATGE A J. A. FUSTER VALIENTE

Amb motiu de l'èxit obtingut per aquest notable pintor amb l'exposició de les seves obres a les "Galeries Costa" s'aplegaren el dia 22 al voltant seu en amical àpat bon nombre d'admiradors de la seva pintura. S'adherí a dit acte el nostre Director, en representació de L. N. T., i el senyor Pere Càffaro oferí el banquet a l'homenatjat amb les següents paraules:

"Els nostres crítics d'art parlaren, aquests dies, des de la premsa, de la tasca artística d'En Fuster Valiente, i digueren coses molt substancioses.

Poc roman, doncs, per afegir al que s'ha dit. Malgrat això, espigolaré; miraré si trob, dins aquest camp difícil i espinós per on trespascen els de l'ofici, algunes espigues d'or encara no agavellades; alguna flor amagada per ofrenar-la a l'honorable esposa de l'artista, de la glòria del qual n'és avui participant, a guisa de grat record meu en aquest dia, verament solemni. I bé voldria que les meves paraules fossen placent darrera; un dolç fruit en el dinar espiritual que ens aplega a tots en una forta abraçada d'amistat i de justícia, per les obres masselles d'exquisitat del nostre volgut amic, exposades a les "Galeries Costa".

Fuster Valiente ens dóna la radiació del seu art senyorial, suau com un perfum que s'expandeix de la seva Mallorca, illa d'ensomni; art temperat i sens violències, a manera d'un cantar clar, vessant d'harmonia.

Hi ha art de trompeta, i art de lira.

L'art de trompeta, és sempre migrat; un joc divertit en coloraina d'anunci; vida de pura matèria; art sens ànima.

L'art-lira és, en canvi, tot harmonia; art pels escollits del Senyor, pels qui assaboreixen afalagadures i ritmes i sensacions i porten els ulls gràvids d'idealitat.

Són aquests els artistes somniadors, els amadors de bellesa, són els ermitans de l'art.

Fuster Valiente és, doncs, un escollit i el seu art és art de lira".

COMUNICACIONS MARÍTIMES

El Batle cridà les forces vives de Ciutat per tal d'enterar-les de les bases publicades a la "Gaceta" per contractar per vint anys el servei de comunicacions marítimes de les Balears amb la Península. Sembla que hi ha dues innovacions que poden danyar els interessos de les Balears, això és, la supressió d'una expedició setmanal a Barcelona i la mensual a Alger i Marsella.

Fou llegida una instància adreçada a la Superioritat per la que es demana que no es portin a la realitat ambdues supressions.

No deixa d'estranyar la conducta del Govern de pujar sous per un costat i per l'altre introduir economies en serveis de profit públic.

NOUS CONFRARES

L'un d'ells és "La Veu de Mallorca" que "fa just dotze anys quedà adormida i avui novament riolera, animosa i ben endreçada apareix en el camp de les lletres mallorquines.

Rebutjarà la política rastrera i caciquil, la dels qui en ella no hi cerquen més que un mitjà de lucre personal i la d'aquells que en nom propi o en el d'un ideal que volen imposar a la força no s'hi miren a violentar les consciències individuals.

Les campanyes de "La Veu de Mallorca" seran a favor de la política d'ideals. No ve a combatre'n cap, i sí únicament a treballar pel seu, i és clar que veient-lo concrecionat en l'entitat ja constituïda "Centre Autonomista de Mallorca" a ell s'adhereix, brindant-li les seves columnes perquè amb més intensitat pugui aconseguir els seus fins".

Feim vots perquè els redactors de "La Veu" la mantenguin ben alta i per molt de temps i que els seus clans no es perdin en el desert de la indiferència política actual. Per molts anys.

L'altre confrare s'anomena "Carmelo Balear", butlletí que redacten els PP. Carmelites de Santa Catalina, per tal d'informar els lectors dels avenços de les obres del seu nou temple.

OBITUARI

El dia 5 del present mes, morí a Mahó, la seva ciutat nadiua, el Sr. Antoni Victory i Taltavull, persona que dedicà totes les seves activitats al foment de la cultura.

El Sr. Victory fundà, fa vint-i-cinc anys, l'"Ateneu científic, literari i artístic de Mahó" i des de llavors n'era el seu President.

LA NOSTRA TERRA envia a la ciutat de Mahó i al seu "Ateneu" la condolença més efusiva.

L'ODI ALS ARBRES

Els arbres ombrius que s'alçaven al Born davant la casa on durant tants d'anys s'estatjà la societat "La Veda" han estat arrancats. Segurament, a l'arquitecte autor del nou edifici destinat al cinema-restaurant "Born" li feien nosa perquè el públic pogués admirar la nova i feixuga mostra del seu talent i bon gust. Pot estar tranquil. Ara tothom podrà contemplar a pler la "tragèdia" de la flamant façana. I els concurrents al cafè "Born" sabran com és el sol estival a l'hora de l'aperitiu.

Però no s'acaba tot amb això.

La fòbia als arbres segueix encara. Les gràcils palmeres de davant Llonja són ara les que perillen. Les volen arrabassar perquè tapen les nobles pedres gòtiques, segons diuen. Els nostres regidors volen ésser conseqüents. I creuen que l'obra de Sagrera bé es mereix un homenatge igual al que s'ha fet a l'obra de Bennàzar.

I bé, doncs. No. Aquest nou atemptat als pocs arbres que resten a Ciutat no s'ha de dur a terme. Que tothom que sia sensible a l'encís dels bells facers mallorquins aixequi la seva protesta, mentre encara s'hi és a temps.

TURISME

Entre altres, han ancorat a la nostra badia el paquebot anglès "Atlantis", el yacht nordamericà "Alder" i el paquebot alemany de 20.000 tones "Resolute". Comanda aquesta nau de luxe el capità Fritz Kruse, conegut ja pel "Capità dels Creuers", ja que ha voltat el món cinc pics. El viatge ha de durar 140 dies i els turistes visitaran 33 països.

MAR I VENT

Sota aquest nom mallorquí, que sortosament ja no és el primer, En Joan Vives Thomàs acaba d'obrir les portes d'un nou restaurant als turistes, amics de la costa nord de l'illa.

El nou edifici està situat a l'entrada del poble, a un lloc excellent, des d'on es domina gran part de costa brava.

UNA RODAMÓN

Ha arribat a Mallorca la senyora Zaida Fraga de Utray que es proposa voltar el món en bicicleta. Es nadiua d'Atacama (Xile) i l'acompanya el seu fill Jack, de quinze anys.

Tan agosarada esportista eixí de Fraga de Guigue (Xile) l'any 1917 per veure de guanyar el gran Premi de la Societat Americana de Turisme. Les concursants que partiren foren en nombre de vint i sols en resten tres a hores d'ara.

Voldriem el millor èxit per la senyora Zaida, la nostra hostessa.

UNA EXPOSICIÓ INTERESSANT

El distingit *amateur* Mossèn Ferran Moragues tengué exposada a la casa Duran una notable exposició fotogràfica.

Aquest expositor cridà l'atenció pel domini de l'art fotogràfica, del qual demostra ésser un mestre. Fruita, flors, peixos, escenes mallorquines i altres nombrosos temes, certament difícils, resulten a les mans de l'admirable artista vertaderes obres d'art.

ÈXITS DE CANTORS BALERS

El jove tenor menorquí Llorenç Pons, que al començ de la seva preparació artística tengué per director N'Antoni Pinya, ha debutat al "Teatro Sociale" de Como (Itàlia), en l'òpera de Puccini "La Fanciulla del West".

Es vegé obligat a repetir la famosa ària en mig d'ovacions. La premsa professional italiana qualifica de revelació la veu diamantina del jove Pons.

Ha estat també un èxit ressonant l'aparició del baríton mallorquí Antoni Truyols al Teatre Eslava, de Madrid. Tots els diaris en fan elogis i els illustrats porten el retrat seu.

"Amb l'obra del Mestre Vives "Maruxa"—diu "Informaciones"—es presentà al públic el jove baríton Truyols.

La seva primera sortida a la llum de la bateria fou felicíssima. Té una veu formosa, pastosa, clara, neta i perfectament impostada. En els registres baixos s'aguanta amb gran facilitat i l'emissió és sempre diàfana. Vocalitza molt bé i de manera molt agradable. Nat a Mallorca, terra d'artistes, posseeix un gran temperament, i ensenyat per Tabuyo, res no importa dir de la seva escola. Agradà molt aquest nou artista d'una categoria i qualitat no molt abundant en el gènere".

NOTES MUNICIPALS

Atenent el Batle els precés de la premsa encaminats a que volgués salvar d'imminent ruïna la creu de pedra que encara s'alça al terror on hi hagué la porta del Camp, ha manat a l'arquitecte que estudiï la manera de donar-li nou emplaçament dins jardins públics.

Han començat les obres dins el jardí de la casa Truyols, comprat per l'Ajuntament no ha molt, per aixecar el cos d'edifici que ha de satisfer les necessitats de les oficines municipals, el lloc per a les quals és insuficient.

També s'ha pensat mudar el despatx oficial de l'Alcaldia i portar-lo a l'habitació central de la façana principal, que surt al balcó gran. Està fet ja un projecte de decoració i mobiliari, que estarà en consonància amb el càrrec del primer Magistrat d'una ciutat important com la nostra.

Desitjam el millor encert en aquestes reformes, que voldríem que no resultassen deformacions com les que ja nos hi tenen avesats.

AVÍS

Sovint veim reproduïts en les pàgines d'estimats confreres articles i treballs publicats en la nostra revista.

No ens sap greu i no és necessari dir que si prèviament, com sembla que deuria fer-se, se'ns demanàs permís, molt complascuts el donariem.

El donariem, sí, però reclamant que es fes constar que els treballs alludits són trets de L. N. T., cosa que ara és massa sovint oblidada.

LA NOSTRA TERRA

DIRECTOR:
ANTONI SALVÀ I RIPOLL

ADMINISTRADOR:
JOAN I. VALENTÍ I MARROIG

Redacció i Administració: *Palacio*, 40, baixos.—Ciutat de Mallorca

Preus de subscripció: Any, 12 ptes.—Trimestre, 3 ptes.—Número solt, 1'25 ptes.

ESTAMPA D'EN FRANCESC SOLER.—SANT FRANCESC, 2 I 4.—PALMA DE MALLORCA